

ԱՆՆՈՒՄ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԱ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 29, 1898

ԹԻԻ 52

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես
Քրիստոս Մեզի Հետ	409
Մեր Ծրագրերն են Իմաստութեամբ Ի Դերեւ	409
Հանուած	409
Միեմարութիւն	409
Խորհրդածութիւններ Առ Երեսցեցիս	409
Թող թիւ Վրայ	409
Եկեղեցական Անմիաբանութեան Դարման Մը	410
Փարիզի Դիտարանը	411
Ինչ Զօրութիւն Պէտք է Երկրագունդս	411
Շարժելու Համար	411
Գաճաճ Վայրաշարժ Մը	412
Սարգիստայնէ Պարաններ	412
Զգուշացէ՛ք Հազարէ	412
Զախ Կամ Այլ Աչքով Անձինք	412
Ինչ է Խնդրեցող Կոչում Բոց	412
Աղբեր	412
Հանգես Քաղաքական	413
Դրամական	414
1898 Տարւոյն «Աւետարան»ի Ցանկը	415

ԱԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն հինգշաբթի օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիյէ, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիյէ: Քողբատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մեկ քերթի գինն է 30 փարա:

Խմբագրութեան վերաբերեալ համակներ պարտին ուղղութիւն առ. Տր. Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն առ. Տր. Հ. Ք. ԿՐԻՆ, Ամերիկացի Խան, Կ պոլիս:

Ամերիկայի Միեմարաց Ընկերութեան Կողմանէ,
Հ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՐԵ-ԽՄԲԱԳԻՐ

ՔՐԻՍՏՈՍ ՄԵԶԻ ՀԵՏ

Շատ բաներ մեր ետեւը կը ձգենք մինչ առաջ կ'երթանք: Երբեք չենք կրնար ետ դառնալ եւ նորէն սկսիլ վերջացող տարին: Երբեք երկրորդ անգամ չենք անցնիլ կեանքի ուրիշ ուղիէ: Երբեք երկրորդ անգամ չենք կրնար նոյն փորձառութիւնը: Մանկութիւն միանգամ կ'ունենանք, տղայութիւն միանգամ, պատանեկութիւն միանգամ, երիտասարդութիւն միանգամ, չափահասութիւն և ծերութիւն միանգամ և մահ միանգամ: Մեր ետեւ կը թողունք յաւիտեան բաներ, տեղեր, վիճակներ, փորձառութիւններ: Բայց այդ բոլորին մէջ նոյն Քրիստոսն ունինք անփոփոխ եւ անփոփոխելի: Տղա-յութեան և պատանեկութեան Քրիստոսը կը մնայ չափահասութեան և ծերութեան Քրիստոսը:

Հին տապանակն Սւետեաց նոր երկիրը տարուեցաւ և դարձեալ կ'առաջ-

նորդէր ժողովրդին: Ինչ փոփոխութիւններ ալ տարիները բերեն մեզի, մեր աչքերը միշտ յառեւել ենք կենդանի Քրիստոսի վրայ: Ան միշտ պիտի ըլլայ ամէն բան որու կարօտ ենք մենք: Պիտի չըլլայ երբեք ճամբայ մը զոր ան չկրնայ գտնել և մեզի ցուցնել: Պիտի չըլլայ երբեք մութ հովիտ մը զոր ան չկրնայ լուսաւորել մեզի համար: Պիտի չըլլայ երբեք պայքար մը զոր ան չկրնայ մղել մեզի համար: Պիտի չըլլայ երբեք փորձառութիւն մը որմէ չկրնայ անցնել մեզ ապահովապէս: Ուստի պէտք չէ որ վախնանք դէպ յառաջ երթալէ, եթէ անոր հետ կ'երթանք: Մենք սա ճամբէն անցած չենք մինչեւ հիմա, և բոլորովին օտար է մեր անփորձութեան: Բայց Քրիստոս գիտէ և պիտի առաջնորդէ մեզի, և ամէն բան լաւ պիտի ընթանայ եթէ մեր ձեռքն անոր տանք:

ՄԵՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՄԻ Ի ԴԵՐԵՎԻ ՀԱՆՈՒԱԾ

Աստուծոյ մեզի համար պատրաստած ծրագիրն այնչափ մեծ է քան մերը որ երկուքն իրարու կը բախին բնականապէս: Մեր ծրագիրները թերեւս կը պարունակեն մեր սուղածն ընելու դիւրութիւնը և հանգստութիւնը: Աստուծոյ ծրագիրները քիչ կարեւորութիւն կու տան մեր դիւրութեան և հանգստութեան, բայց շատ բարութեան և օգտակարութեան մէջ մեր զարգացման: Ուստի Աստուած կը քակէ կոկիկ բոյները զորս մենք չինած ենք մեզի համար, դուրս կը նետէ մեզ որ նորէն թռչինք և կը ստիպէ որ աւելի պատուական ճիգեր թափենք: Միեւնոյն ժամանակ կ'ողբանք մեր կեանքերուն աւերումը, մոռնալով որ կեանքը հաճոյական շրջափառներու համախոնում չէ, այլ ուրիշներու ի նպաստ աշխատութեան և համակրութեան յորդում մը: Հասկնալու համար թէ Աստուած ինչ կ'ուզէ որ ընենք՝ ժամանակ պէտք է անցնի: Սակայն երբ հասկնանք, կը տեսնենք թէ անոր ուղածն աւելի աղէկ է քան զայն որու վրայ մենք կ'երազէինք:

ՄԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն սիրտ միեմարութեան կը կարօտի նեղութեան ատեն երբ բռնաւորութեամբ է և ճնշութեամբ: Սակայն ճամբար միեմարութիւնը կը գտնուի նեղութեան տանելու և յառաջ ընթանալու մեր պարտականութեան հանդէպ արիանալու մէջ և ոչ թէ մեր կարօտութիւնը ունէ միջոցով մոռացութեան մէջ թաղելու կամ իրականութեան հանդէպ մեր անձերը խաբելու մէջ: Միեմարութիւնը միշտ ու կազդուրիչ դեղ է, ոչ թէ թմրեցուցիչ: Եթէ մեզ չկրնար թեթեւցնել մեր ցաւերը կամ նոր յոյս արծարծել մեր մէջ անոնց վերջնական վախճանին նկատմամբ, թող չկարծէ թէ կարող է մեզ միեմարել գլխութեան և կարեկցութեան անոյշ խօսքերով կամ պայմանադրական թերադրութիւններով թէ մեր դժբախտութիւնը մարդուն անխուսափելի բաժինն է: . . . Ամէնքս միեմարութիւն, ոյժ և քաջալերութիւն դնուանք եւ սա գիտակցութեան մէջ թէ Աստուածային Օգնականը միշտ մեր քով է և պատրաստ է մեզ պահել մինչև վերջը: Եւ եթէ մենք միեմարուինք, միեմարութեան միջոց կ'ըլլանք ուրիշներու: Մեր քաջալերութիւնը և քաջասրտութիւնը փոխանցիկ կ'ըլլայ, և մենք կը խօսինք յուսալիլ խօսքեր որոնք կրնան կենդանութեան խօսքեր ըլլալ անոնց որ յուսահատելու վրայ են:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՌԵՐԱՅԵՑԻՍ

ԹՂԹԻՆ ՎՐԱՅ

[Խմբագրական]

ԺԲ. Ձեզ ահա Բարի Գործի մէջ հասարակ էր համար ընելու (Եթ. ԺԳ. 21)

3. Ձեզ հասարակ էր կամ կատարեալ ընէ: Յայտնի է թէ անմեղութիւն կը ներկայի նկարագրի կատարելութեան գաղափարին մէջ: Այսինքն հասարակ պիտի չըլլանք մինչեւ որ ալ չմեղանչենք, մինչեւ որ ալ ծուռ գործեր չընենք, բարկացոտ, պիղծ եւ ծանր խօսքեր չխօսինք, մինչեւ որ մեր խորհուրդները եւ երեւակացութիւնները չմաքրուին եւ չսրբուին, մինչեւ որ ալ նախանձ, հայտնուածութիւն, կեղծաւորութիւն եւ կեղծիք չմնան մեր մէջ եւ փառասիրութիւններու կեղծոն չըլլայ մեր անձը: Այս կ'ենթադրէ թէ մեծ

փոփոխութիւն տեղի պիտի ունենայ մեր մէջ : Սակայն կատարելութեան հասնելու համար ուրիշ փոփոխութիւններ ալ պիտի կրուին : Կատարեալ հաւասարակշռութիւն հաստատուելու է մեր մէջ : Նաեւ գիտութեան եւ առաքինութեան մէջ յատկապէս կատարելութեան արժանաւայել չափ մը ձեռք բերուելու է նախապէս որ կարենանք հաւասարակշռել : Մեր կեանքերուն մէջ բանականութիւնն ու երեւակայութիւնը, խորհող յատկանիշն ու գործող յատկանիշը, պատշաճապէս իրարու յարմարեցուելու են : Մեզքէ բոլորովին զերծ եւ կատարելապէս ներդաշնակ ու հաւասարակշռուած մարդկային հոգի մը, լոկ իրեւ տուարկայ մտածութեան, գերազանցապէս գրաւիչ ու ներշնչիչ է : Ո՛րչափ առաւել այդպէս՝ երբ այդ հոգին մերն ըլլայ :

Աւելի մանրամասնօրէն ի նկատ առնենք հաւասարակշռութեան բաղադրանքները : Երբեք զի աւելի լաւ ըմբռնենք թէ ի՞նչ է հոգիի կատարելութիւնը : Կրնանք ի նկատ առնել անոր երեք երեւոյթները, յիշել կատարելութիւնը, զգայականութիւնը, կատարելութիւնը, եւ նկատել կատարելութիւնը : (1) Ձեւի կատարելութիւնը, կամ կատարեալ գեղեցկութիւնը : Ամէն գեղեցկութիւն եւ ամէն կատարելութիւն հոգի արտայայտութիւնն են, եւ գեղեցկութեան յատկութիւնը զոր կը տեսնենք Բնութեան մէջ կամ մարդկային արուեստի արտադրութիւններուն մէջ՝ Արարչին մտքին, կամ մարդուն ստեղծիչ իմացականութեան, մէկ գաղափարն արտայայտութիւնն է : Կրնանք ձեւի գեղեցկութիւնը նկատել նաեւ իրեւ կեանքի կատարելութեան տարբեր բան մը : Բայց գեղեցկութիւն եւ կատարելութիւն առաձգական բաներ են : Որովհետեւ Ալպեան տեսարանը գեղեցիկ է, կատարեալ է, չհետեւիր թէ ծովուն գեղեցկութիւնն անկատար է : Գարնան գեղեցկութիւնը ոչ աւելի եւ ոչ նուազ կատարեալ է քան ամրան, աշնան կամ նոյն իսկ ձմրան գեղեցկութիւնը : Թերեւս Բնութեան մէջ չկայ տեսարան մը աւելի դիւթիչ, աւելի աննկարագրելի, քան ձմեռնային տեսարան մը բարձրադիր դաւառներու, ուր հովիտ ու բլուր եւ անտառ, ձիւնով ծածկուած եւ թարմ եղեմով բիրտեղացած, առաւօտեան արեւուն ճառագայթներուն տակ կը հանդիսանան ակնախտիղ դոհարներու կոյտ մը կանաչ յատակի վրայ հաստատուած : Կամ ամրան հանդարտ առաւօտ մը արեւածագէն ճիշտ առաջնաւեցէք Վոսիոբի վրայ, երբ օդը, ծովը եւ երկու ասիւրը տողորուած են եթերային գեղեցկութեամբ մը այնքան նրբին ու փափկիկ զոր հնար չէ նկարագրել : Գացէք դաշտերը, անտառները, այգիները : Լուս կեցէք եւ մոխի ըրէք մարդերէն բարձրացող կամ ծառերու գագաթներէն տեղացող մեղեդիներուն, եւ ապա գոցեցէք ձեր աչքերը եւ մտածեցէք երկնային հայրենիքին աւելի կատարեալ գեղեցկութեան վրայ, որմէ բոլորովին հեռի չէ երկրի անեղծ գեղեցկութիւնը : Գացէք, կայնեցէք Նիակաբայի քով : Գացէք առանձին, արեւածագի ժամանակ, եւ զարձեալ երեկոյն : Կեցէք հոն մինչեւ որ աստղերը երեւին : Կամ մանաւանդ երէք Ալպեան կատար մը, եւ հոն Բնութեան վսեմ ու վեհ տեսարաններէն շրջապատուած նայեցէք թէ ամէն բանի մէջ եւ ամէն փառք եւ կատարելութեան վեր չէք լսեր Աստուծոյ ձայնը :

(2) Արդ դառնանք զգայականութեան : Հոս կը գտնենք յիշել գեղեցկութեան եւ կատարելութեան աւելի բարձր բան մը, այն է՝ կեանքի եւ աճման սքանչելիքը եւ գեղեցկութիւնը :

Միանգամայն կենդանի արարածներու աշխարհին մէջ է որ կը գտնենք նաեւ յիշել բարձրագոյն կատարելութիւնը : Կը հիանանք քանդակագործի արուեստին հրաշակերտներուն վրայ : Բայց անոնք պաղ քարեր են : Մեծ Քանդակագործին արուեստին մեծ հրաշակերտներն ամէնը կենդանի են : Տեսէք սա Բուֆֆա : Ի՞նչ չէիք տար դուք կարենալու համար արտադրել այդպիսի կենսաւոր մը : Տեսէք փոքրիկ արարածին կատարեալ շնորհ եւ գեղեցկութիւնը : Համակ կեանք եւ գեղեցկութիւն է : Ի՞նչ արագութիւն շարժման, ի՞նչ ձկունութիւն, ի՞նչ փափկութիւն, ի՞նչ դիւթիւթիւն գոյնի, ի՞նչ եռուն ցնծութիւն երգի : Թռիչի վրայ գեղեցիկ, ոտքի վրայ գեղեցիկ : Դարձեալ, գիտեցէք կերպարանի եւ շարժման գեղեցկութիւնը սա աղնիւ, զգայուն կենդանիին, ձիւն : Կամ, հիացման ու զմայման մէջ թաղուեցէք բուսական կեանքի յարափոփոխ դիւթիւթիւններուն եւ փառքերուն ի տես : Ծառերը, թուփերը, խոտերը, ծաղիկները, ամէն ալ կենդանի են եւ կը փայլին գեղեցկութեամբ տարին ի բուն : Եւ ո՞վ կարող է արժանապէս նկարագրել, որ բանաստեղծ կարող է երբեք վայելչապէս երգել, մարդկային կենդանի մարմինն գեղեցկութիւնը, կատարելութիւնը, որպէս ստեղծեց զայն Աստուծոյ : Ձար կամ անկատար նկարագրը, կամ նկարագրի պակասութիւնը, յաճախ կ'եղծէ այն հրապոյրը որով զարդարուած ըլլալու է գեղեցիկ դէմք մը, կերպարան մը : Եթէ չեղծէր, մանկան դիւթիչ գեղեցկութիւնը աւելի ու ալ աւելի պիտի աճէր, զարգանար, փայլէր ու հրապուրէր աղջկան ու մանչուն աճման եւ կիւն ու այր մարդուն հասակով զարգացման հետ : Եւ երբ մարդոց կենդանի կերպարանին գեղեցկութեան անցնինք հոս եւ անոր գործին եւ գործին արդիւնքներուն, պիտի տեսնենք որ դէպ յառաջ եւ դէպ ի վեր գացած ենք ահազին քայլերով : Դիտեցէք մտքին մեծագործութիւնները աշխարհի մեծ գրատուններուն մէջ, դեռահաս մաքրուելու կրթութեան մէջ որոնք միլիոնաւորներով կը գտնուին ամէն կարգի դպրոցներու մէջ, եւ ապա մարդկային իմացականութեան արդիւնքներն ի նկատ առէք աշխարհի մեծ ճարտարութեաններուն եւ գրեթէ անհամար օգտակար գիւտերուն մէջ : սքանչացումը կը պատէ ձեզ : Մարդկային միտքը նոյնչափ յաջող է անհունօրէն մանր եւ անհունօրէն խոշոր բաներու, մանրէի, մոլորակի եւ աստղի ուսումնասիրութեան մէջ : Երբ նկատենք փիլիսոփային սրատեսութիւնը եւ թափանցանցութիւնը, բանաստեղծին երեւակայութիւնը, դատաւորին կամ պետական մարդուն հանդարտ զգուշաւորութիւնը եւ շրջապագութիւնը, պատրաստ կ'ըլլանք ձայնակցել Եփեսոսի թրի, որ կ'ըսէ : «Ի՞նչ արարած է մարդս : Երբ ան աղնիւ՝ բանականութեամբ, որքան անհուն՝ կարողութիւններով, որքան կատարեալ եւ հիանալի՝ կերպարանով եւ շարժումով, որքան հրեշտականման՝ գործով, որքան Աստուծոյ ձայնով ըմբռնողութեամբ : »

(3) Կատարելութեան ամէն ուրիշ ձեւ նկարագրի կատարելութիւն մասնացոյց կ'ընէ եւ կը հրամայէ : Կատարեալ նկարագրը կը գեղեցկացնէ անկատար ձեւը, մինչ կատարեալ ձեւով հազուադէպ կատարեալ նկարագրը իրագործում կը թուի կատարեալ արարածի մը, զոր ներկայ կեանքէն անդին միայն կարելի է դանել : Եւ տարակոյս չկայ որ, ամէն տեղ տեսանելի ֆիզիքական սղեղութեան եւ տակաւին լայնօրէն տիրող սղեղ-

ութեան հակառակ, մարդկային մարմինն ու մարդկային իմացականութիւնը յոյժ աւելի մօտ են կատարելութեան քան մարդկային նկարագրը : Ի՞նչ են գործի կանոնները : Ի՞նչ են աղգային քաղաքականութեան ընդունուած սկզբունքները : Ի՞նչ են ընկերութեան մէջ տիրող սովորութիւնները : Նկարագրի կատարելութիւնը երբորդ, այո եօթներորդ, երկնից տեսիլ մը կը թուի շատ հեռի այն կեանքէն զոր մենք կը վարենք : «ԱՄԵՆ ԲԱՐԻ ԳՈՐԾԻ ՄԵՋ ՀԱՍՏԱՅ ԻՐ ԿԱՄԳԸ ԸՆԵՂՈՒՑ» Եթէ կարող ըլլայինք դրել այս բաները, խոշոր տառերով եւ ամէն տառի ետեւ ելեկտրական լոյս մը գնելով, ամէն սակարանի, ամէն դրամատան, ամէն դատարանի, ամէն խորհրդարանի եւ ամէն դահլիճի մէջ, ծովերէն անցնող ամէն նաւի, եւ ամէն աղգային դրօշի վրայ, ամէն տան ամէն սենեակի, ամէն դպրոցի, վարժարանի եւ համալսարանի մէջ, ամէն մտքի եւ սրտի վրայ, եւ կցել ու տարադնել ամէն կեանքի հետ, այն ատեն իրօք կու գար Հազարամեայն, Աստուծոյ կրկնաւոր իր խոստումը մարդոց հետ բնակելու երկրի վրայ, եւ երկիրը դրախտ կ'ըլլար նորէն : Մենք ալ կը քալինք այն քաղաքին փողոցները, զոր «Աստուծոյ փառքը կը լուսաւորէ» եւ որու «ճրագը Գառնուկն է : »

Ճ. Ֆ. Հ.

ՎԵՐՋ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆ ՄԸ

[Հետեւեալը քաղուած է յօդուածէ մը զոր Ս. Զ. Պէյթըն հրատարակեց Ամերիկեան հանդէսի մը մէջ եւ որու համառօտութիւնը երեւցաւ Ամերիկեան շաբաթաթերթի մը մէջ : Կը յուսանք որ մեր ընթերցողներն համամիտ պիտի ըլլան անոր ոգւոյն, թէեւ ոմանք առարկեն անոր ինչ ինչ ասացուածներուն :]

Կ'եղրակացնենք թէ եկեղեցական միութիւնն հնարաւոր կ'ըլլայ միայն համադրութեամբ մը որ բաւական լայն է ներփակելու համար երկրպագութեան ամէն դրութիւններ Ծիսական, Անձէս թէ Հանգստակրօն, վարդապետութեան ամէն տիպարներ Պօղոսեան, Պետրոսեան թէ Յովնանէսեան, վարչութեան ամէն ձեւեր Եպիսկոպոսական, երիցական թէ Ժողովական : Դրութիւնը, տիպարը, ձեւը երկրորդական նիւթեր են : Էական պայմաններ չեն քրիստոնէական եկեղեցւոյ գոյութեան : Երբեք թոյլ տրուելու չէ որ անոնք առաջնակարգ դիրք բռնեն : Երբեք ըլլալու չեն անոնք բաժանման առիթ անոնց մէջ որ եղբայր են Տէրոջմով : Ամէն ջանքի նպատակը հաստատութիւն մը չէ, այլ՝ դադարաբան մը : տարազ մը չէ, այլ՝ կեանք մը : Հոգեւոր թագաւորութեան մը հաստատման հետամուտ ենք, ոչ թէ եկեղեցւոյ մը հաստատման : Ամէն աշխատութեան եւ աղօթքի միակ կէտ նպատակին է Աստուծոյ թագաւորութիւնը : Ամէն աղօթքի եւ ամէն երգի մէջ, կը տիրէ սա մեծ յոյսը եւ տենչը, «Քու թագաւորութիւնդ դայ : » Անոնք որոնց աչքերն այս մեծ նպատակակէտին վրայ սեւեռուած են՝ ամէն հաստատութիւնէ վեր եւ բարձր առարկայի մը կը նային : Կը տեսնեն իրենց անոնց ճշմարիտ յարաբերութիւններով եւ համեմատութիւններով : Թուժեքը կը տապալին եւ իրենք երես առ երես կը տեսնեն : Այն մարդը որ կ'ուզէ տեսնել քրիստոնէական ճշմարիտ նպատակակէտը՝ աղանդի, յարանուանութեան, թուժեքէն վեր դիրք մը բռնելու է : Երբ միանգամ

տեանէ այն փառաւոր եւ ներշնչիչ կէտ նպատակին, աղանդներու թուաբերն այլեւս անոր հորիզոնին ծիրը չեն կազմեր :

Ուստի առ այժմ փոխանակ ջանալու յօրինել միութեան յայտագրեր զիջումէ եւ իրաւախոհութենէ բաղկացեալ, թող անոնք որոնց սիրտերը կը պատասխանեն Տէրոջը ազօթքին յաղաղ միութեան՝ նկրտին ամենայն հաւատարմութեամբ հետեւիլ քրիստոսի կեանքին, առատապէս ունենալ անոր հոգին, ակնհերեւ կերպով ցոյցնել եկեղեցւոյն իրական գործը եւ բոլոր հոգեով փնտռել Աստուծոյ թագաւորութիւնը : Թող Հոռմէական եկեղեցին, փոխանակ ջանալու բոլոր մարդիկն իր փարախը դարձնելու, աշխատի մաքրել նետել մարդկային ամէն միասակար մոլորութիւններ եւ աւանդութիւններ : Թող եպիսկոպոսական եկեղեցւոյ եպիսկոպոսները, փոխանակ ջանալու գտնել ուրիշ եկեղեցիներու հետ միանալու հիմ մը, աշխատին մաքրել իրենց եկեղեցին ամէն աշխարհասիրութենէ եւ մօտեցնել զայն մարդկութեան տրոխուն սրտին : Թող Երիցաժողովը, փոխանակ նախաշաւիղ բանակցութիւններու յանձնաժողով մը կազմելու, ջանայ բարեփոխել իր եկեղեցական կանոնադրին տառը եւ աւելի լիովին մեծարել անոր ոգին : Թող Մկրտական եղբայրները, փոխանակ ջանալու բոլոր աշխարհը դարձնել եկեղեցական մասնաւոր խորհուրդ մը մատակարարելու իրենց դրութեան, աշխատին յորդորել բոլոր Մկրտական անուն կրողները՝ որ լիովին հնազանդին քրիստոսի բոլոր հրամաններուն եւ ամենայն հաւատարմութեամբ տարածեն անոր թագաւորութիւնը : Երբ մենք իբրեւ եկեղեցիներ խնդրենք նախ Աստուծոյ թագաւորութիւնը եւ անոր արդարութիւնը, ուրիշ ամէն բան պիտի աւելնայ մեզի — միութիւն, խաղաղութիւն եւ եղբայրութիւն : Այն օրը որ եկեղեցիները դառնան Յիսուս Քրիստոսի հոգեւոր կրօնքին եւ խնդրեն նախ անոր թագաւորութեան հաստատումը երկրի վրայ, այն օրը պիտի յայտնուի եկեղեցական անմիաբանութեան դարմանը եւ քրիստոսի ժողովուրդը պիտի տեսնէ թէ իրենք մէկ են :

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՏԱՐԱՆԸ
(Ժ. Պէնէ)

Փարիզ կրնայ պարծիլ իբրեւ աշխարհիս մեծ դիտական կեդրոններէն մին, վասն զի իր համալսարանը եւ նոյն կարգի հաստատութիւնները արդի ժամանակներու գիտութեանց եւ գիւտերու զարգացման հանդիսաւորան եղած են : Բանն այսպէս է մասնաւորապէս աստեղագիտական ուսման համար, վասն զի Փարիզի Դիտարանը աստեղագիտական գործերու կեդրոններէն մին ճանչցուած է, եւ իր աստեղագէտները սկիզբէն հետէ սերտ կապակցութիւն ունեցած են յիշեալ գիտութեան պատմութեան հետ : Փարիզի Դիտարանը իրօք տեսած է աստեղագիտութեան ծագումը իր նախնական վիճակէն սկսեալ ասկէ երկու դար առաջ, եւ անոր նշանաւոր զարգացումը զոր կը գտնենք ներկայ օրուանս մէջ :

Դիտարանին հիմնարկութիւնը տեղի ունեցաւ Ժէ. դարուն մէջտեղերը, որ ժամանակ Աստուծոյ Ռոմանոս Սիւս որոշեց հիմնել Փիլիքական քննութեան եւ աստեղագիտական գործերու նուիրուած հաստատութիւն մը : Դիտարանը Սէն դետին հարաւային եզերքը կանգնուած է : Թէ անոր հիմնարկութեան ժամանակ աստեղագիտութեան

վիճակը ի՞նչ էր, կրնայ երեւակայութիւնը յիշենք թէ այդ ժամանակուան աստեղագէտները տակաւին որդեգրած չէին Կոպերնիկոսի դադախարները նկատմամբ մոլորակներուն արեգակին բոլորովը դառնալուն, այլ՝ կը համարէին Թիքո Պրահէի հետ թէ արեգակը եւ լուսինը կը դառնան երկրիս բոլորովը, եւ միւս մոլորակները կը դառնան արեգակին բոլորովը : Քոլպեր գործը ձեռք առաւ, Քլոտ Փէրօ յատակագիծը հանեց, եւ երեւելի Խալացի աստեղագէտը Քասսինի՝ Լուսնովիկոս Ժ. Դէն նոր Դիտարանին տեսուչ կարգուեցաւ, եւ այդ ժամանակ Լուսնութեան քանի մը արեւմտեակները գտաւ եւ գննութիւններ ըրաւ՝ մոլորակներուն թաւալման վրայ : Անոր տեսչութեան ժամանակն է որ «Փարիզի միջօրէական»ը որոշուեցաւ, որուն գիրքը կը ցուցուի դիտարանին քարայտակին վրայ գծով մը :

Դիտարանին պատմութեան քիչ մը ետքի ժամանակին մէջ Լապլաս երեւելի չափազետը մեծապէս նպաստեց աստղագիտութեան յառաջացման՝ իր համալսարանը Երէնայի Մէթեօրոլոգիա գործով : Ներկայ դարուն մէջ հռչակաւոր աստեղագէտը եւ բնախոյզն Արակօ ստանձնեց Դիտարանին տեսչութեան պաշտօնը եւ իր հրապարակային դասախօսութիւններով հետաքրքրութիւն արթնցուց յիշեալ գիտութեան հանդէս, որ անկէ ի վեր հետզհետէ զարգանալու ընթացքին մէջ կը գտնուի միշտ : Անոր յաջորդը Լըվէսիէ էր որ իր անունն անմահացուց Նեպտուն մոլորակին գիւտն ընելով, որուն, ինչպէս քաջածանօթ է, գիրքը որոշեց երկինքին մէջ հաշիւներու միջոցաւ, մինչ տակաւին գտնուած չէր հեռագէտով : Հռչակաւոր սնունդներու այս յաջորդութիւնը նշան է կարեւոր կացութեանը զոր Դիտարանը գրաւած է անցեալ երկու դարերուն մէջ : Ներկայիս մէջ շարք մը կարեւոր հետազոտութիւններ կը կատարուին : Ի մէջ այլոց կրնայ յիշուիլ երկնից քարտէսին կատարելագործումը, որուն պատրաստութեան համար մեծ հեռագէտով մը առնուած լուսանկարչական տախտակներ խնամով կը չափուին եւ կը նկարագրուին :

Դիտարանին գլխաւոր շէնքը սկսուեցաւ 1667ին եւ աւարտեցաւ 1672ին : Եւ անոր մէջ մի աշտարակը, որ շարժուն գմբէթով մը ծածկուած է, խոշոր հեռագէտ մը ունի : Արեւմտեան թեւը կը պարունակէ մեծ ամփիթէատրոն մը, որուն մէջ երեւելին Արակօ կ'աւանդէ իր դասախօսութիւնները : Շէնքը կը բովանդակէ նաեւ այլեայլ աշխատանոցներ, զորոնք գործածած են հրաչակաւոր աստեղագէտներ, եւ ի մէջ այլոց՝ լուսոյ արագութիւնը չափելու գործիքներ, նաեւ մագնիսականութեան գործեր եւ երկրաշարժներու գիտութիւններ կատարելու գործիքներ, եւնի թանգարանը կը պարունակէ լուսոյ արագութիւնը չափելու գործիքները եւ կազմածները զորոնք գործածած են Արակօ եւ Ֆրէսնէլ :

Ամենէն մեծ հեռագէտները գլխաւոր շէնքին դուրսի կողմը գրուած են Դիտարանին հողերուն վրայ : Հիմա մեծ հեռագէտ մը կը չինուի ձեռքմը Կոթիէ եւ Ընկերութիւն Տան ի Փարիզ : 1900ի Արուեստօսհանդէսին համար, եւ ցարդ շինուածներուն ամենէն մեծը պիտի ըլլայ, վասն զի առարկական ապակին (ոսպնածեւ) 48 մատնաչափ տրամագիծ պիտի ունենայ : Հեռագէտը անշարժ կը մնայ, մինչ աստղերուն շարժումներուն կը հետեւի մեծ ապակի հայելի մը որ 7 ոտք

տրամագիծ եւ 20 մատնաչափ թանձրութիւն ունի, եւ դրուած է սարուածի մը հետ կապակցութեան մէջ, որուն միջոցաւ կը հետեւի երկնից շարժմանը :

Դիտարանը կառավարութեան մէկ հաստատութիւնն է՝ Հանրային կրթութեան պաշտօնէին տեսչութեան ներքեւ : Կը կառավարուի տնօրէնէ մը որ աստեղագէտներուն գործերուն վերին հսկողութիւնը կը կատարէ : Վարչութիւնը տնօրէնին ձեռքն է որ իրեն օգնական ունի ժողով մը, որ նաեւ կը հսկէ գիտական գննութիւններու վրայ, եւ ունի թղթակցութեանց եւ տեղեկագրութիւններու հրատարակման պաշտօնը :

Կարեւոր ծառայութիւն մըն է աստեղագիտական լուսանկարչութիւնը : Տասը տարի առաջ գումարուած աստեղագիտական միջազգային համաժողովի մը մէջ որոշուեցաւ աստղերու ցանկ մը շինել, մինչեւ այն ժամանակուան շինուածներէն աւելի կատարեալ : Այս նպատակաւ երկինքը այլեայլ դասերու բաժնուեցաւ, որոնց իւրաքանչիւրը յատկացաւ մեծ գիտարաններէն մէկուն, որ իրեն յատկացած մասին լուսանկարները շինէ եւ առնոց վրայ կատարէ չափելու եւ հաշուելու հարկաւոր գործողութիւնները : Դիտարանին մէջ յառաջ կը տարուի հիմա այս գործը եւ լուսանկարչական մասը գրեթէ աւարտած է :

ԻՆՉ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏԻ Ե ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴՍ
ՇԱՐԺԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
(Լ. Նաբէ, Փաբէ)

Վիճակագիրները երբեմն տարօրինակ դադախարներ կ'ուսնան : Անոնցմէ մին իրեն դրօսանք ըրած է հաշուել թէ ո՞րքան կորով, ջուր եւ հանքածուխ պէտք է երկրագունդս ոտնաչափ մը շարժելու համար, եւնի թաղրելով թէ այն իր բոլոր զանգուածովը երկրակայ եղած էր հողագունդիս ձգողութեան գործութեանը համալոր գործութեան մը ներգործութեանը : Մեր վիճակագիրը, սկսելով սա իրողութիւնն հիմ բռնած՝ թէ երկրագունդիս զանգուածը իւր 6,400 միլիոն անգամ միլիոն անգամ միլիոն տակառաչափ է, կը հաշուէ թէ մեր երկրագունդը մէկ ոտք շարժելու համար 70,000 միլիոն տարի 10,000 ձիու ոյժ ունեցող մեքենայ մը պէտք է : Կաթսան որ այս մեքենան պիտի սնուցանէ, այնքան ջուր պիտի չսփռայնէ որ երկրագունդիս ամբողջ երեսը ծածկէ երեք հարիւր ոտնաչափ խորութեամբ : Այս ջուրը չօգիտացնելու համար 4,000 միլիոն անգամ միլիոն տակառաչափ ամուլի պէտք է : Եթէ այս հանքածուխը ամէն մէկը տասը տակառաչափ ամուլի եւ երեսուն ոտք երկայնութիւն ունեցող կառքերով կրուի, 400 միլիոն անգամ միլիոն կառք պէտք է, որոնք իւրաքանչիւրը 80,000,000 անգամ պիտի պատեն երկրագունդիս շուրջը : Այս կառախումբը եթէ ժամը 40 մղոն ճամբայ կարէ, 5,000,000 տարիէն աւելի պէտք է բռն իր երկայնութեանը չափ ճամբայ կտրելու համար : Այս կառքերուն համար Եւրոպայի տարածութեան հազարապատիկ ընդարձակութեամբ սալատուն մը պէտք պիտի ըլլայ : Եթէ վերահասու ըլլանք թէ ուժի այս վիթխարի քանակութիւնը երբեք բան մը չէ բաղդատմամբ անոր զոր երկիրս կը ստանայ շնորհիւ իր առանցքին վրայ թաւալման եւ արեգակին շուրջը դառնալուն, եւ անջրպետին մէջէն անցնելուն Արեգակնային Դրութեան հետ՝ որուն երկիրս անհունապէս փոքրիկ մէկ մասն է միայն, եւ թէ ինքնին Արեգակնային Դրութիւնը

տիեզերքին անհունապէս փոքրիկ մասն է միայն, յայնժամ կրնանք դադարաւ մը կազմել մարդու տիեզերքին մէջ ունեցած կարեւորութեան վրայ, եւ հասկնալ անոր իր ճիշդ տեղը իր այլ ունեցած անշարժի հպարտութիւնը:

ԳԱՃԱՃ ՎԱՅՐԱՇԱՐԺ ՄԸ

Ուղեւորներու ամենէն մանր վայրաշարժը չինած է Թ. Ի. Մարկարիկը, եւ մանր երկաթուղին պիտի բանի Անդրմիսիսիեան Արուեստահանդէսին մէջ յՕ մահա: Միայն վեց վայրաշարժներ պիտի շինուին: Թերեւս պիտի գործածուին նաեւ ամարանոց գացողներ փոխադրելու: օրինակի համար դէպ ի Գոնի կողմին, Աթլանթիք Սիթի եւ ուրիշ տեղեր: Օմանայի ճամբան իւր 1,000 ոտք երկայն է: Վայրաշարժը կառուցողին տեղէն մինչեւ ետեւի ծայրը 7 ոտք 3 մատ է, կը կշռէ իւր 600 լիպրա եւ կրնայ քաշել տասը կառք, որոնց իւրաքանչիւրը երկու մարդ առնէ, կամ իւր 4,000 լիպրա ծանրութիւն: Ծխանին (պաճա) գազաթէն մինչեւ գետնի ձողերը 23 մատ է եւ երկաթուղույն լայնքն է 12½ մատ: Պողպատ կաթսան 300 լիպրա ճնշում ունի, եւ 123 լիպրայի վրայ կը գործէ: Կաթսան 1½ ձիու ոյժ ունի, եւ 24 կալոն ջուր կ'առնէ: Կաթսային ջուրը կը լեցուի երկու ցայտիչներով, եւ շոգեշարժ կառուցողի մը կայ մղիչներուն մէջ տեղը: Գլանները 2x4 մատ են: Յառաջակողմեան անիւները 5 մատ տրամագիծ ունին: Յետակողմեան կոնքը 30 կալոն ջուր կ'առնէ: Վայրաշարժը սովորական վայրաշարժի մը իւր մէկ եօթներորդն է մեծութեամբ, եւ չինուած է Նիւ Եորք նահանգին կեդրոնական երկաթուղիին վերջնագոյն վայրաշարժներէն մէկուն ձեւով:

Այս գաճաճ վայրաշարժին իւրեւ հակադրութիւն, Մայնիթթէ: Ապրիլ 1904 թ. զինչ շատ խոշոր վայրաշարժներու նկարագրութիւնը: Ասոնց մին կը վերաբերի Նիւ Եորք նահանգի կեդրոնական երկաթուղիին, եւ միւսը Անգլիոյ Մեծ Արեւմտեան երկաթուղիին, որոնք այդ ուղիներուն ամենէն սրընթաց կառախումբները կը քաշեն:

Ամերիկեան վայրաշարժին անիւներուն տրամագիծն է 7½ ոտք, գլանները՝ 19x24 մատ, տաքցող մակերեսը՝ 1,930 քառ. ոտք, ճնշումը՝ 190 լիպրա մէն մի քառ. մատի վրայ, ծանրութեան համագումարը՝ 124,000 լիպրա, կառախումբին համագումար ծանրութիւնը 243 տակառաշափ, արագութիւնը՝ ժամը 33½ մղոն, առանց կենալու կտրած հեռաւորութիւնը՝ 143 մղոն:

Անգլիական վայրաշարժին անիւներուն տրամագիծն է 7½ ոտք, գլանը՝ 19x24 մատ, տաքցող մակերեսը՝ 1,467 քառ. ոտք, ճնշումը՝ 160 լիպրա մէն մի քառ. մատի վրայ, ծանրութեան համագումարը՝ 107,520 լիպրա, կառախումբին ծանրութիւնը՝ 200 տակառաշափ, արագութիւնը՝ ժամը 33½ մղոն, առանց կենալու կտրած հեռաւորութիւնը՝ 194 մղոն:

ՍԱՐԳԻՈՍԱՑՆԷ ՊԱՐԱՆՆԵՐ

Սարգիւր պէտք է որ հիմա օգապարիկ գունտ չինողներուն հարկաւոր օժանդակներուն կարգը դասուին: Մետաքսի տեղ սարգիւստայն գործածելու շատ փորձեր եղան, եւ հասկցուեցաւ թէ այս նոր նիւթը մեծամեծ օգուտներ կը խոստանայ: Սարգիւր թելը գերազանցօրէն յարմար գտնուած է նուրբ թելէ շինուելիք ցանցեակներու կամ

ցանցերու համար, որոնք հեռադէտներուն վառարանի մակարդակին մէջ կը դրուին զըննուած առարկային ճիշդ գիրքը որոշելու համար: Քանի մը տարի առաջ Գաղղիացի միսիոնար մը երկու տեսակ սարգիւր բուծանել սկսաւ կանոնաւոր կերպով անոնց ոստայնին համար: Հիմա, էնթէ-Միթթէ-Լիկը հրատարակէ թէ սարգիւստայնի գործարան մը յաջողապէս կը գործէ Շալէ Մէտոնի մէջ, փարիզի մօտ, ուր սարգիւստայնէ պարաններ կը շինուին օգապարիկներու համար Գաղղիական զինուորային օգանաւորութեան վարչութեան համար: Սարգիւրը տառնեղիւքական հատէ բաղկացեալ ջոկերու բաժնուած կը կենան կարծառի մը վերեւը, որուն վրայ կը փաթթուին թելերը: Սարգիւրուն համար զիւրին բան չէ այս, վասն զի չեն արձակուելու մինչեւ որ իւրաքանչիւրը երեսունէ մինչեւ քսուսուն ետրտա թել չտայ: Ոստայնը կը լուացուի եւ այսպէս կը մաքրուի իր արտաքին կարմրի դարձող սոսնձային կեղեւէն: Այս լուացումը թելերէն ութ հատ իրար կը բերուին, եւ ասկէ ալ աւելի զօրաւոր լարեր կ'որոշուին որոնք աւելի զօրաւոր եւ շատ մը աւելի թելեւ են նոյն թանձրութիւնն ունեցող մետաքս լարերէն: Սարգիւստայնէ այս պարանները մետաքս պարաններէն շատ մը աւելի սուղ կ'ըլլեն, բայց կը յուսացուի թէ ապագային մէջ քիչ մը կ'իջնէ անոնց գինը:

ԶԳՈՒՇՈՑԷՔ ՀԱՁԱԼԷ

Բժիշկ մը որ կապակցութիւն ունի հաստատութեան մը հետ ուր շատ մը տղաք կը գտնուին, կ'ըսէ, «Հազը աւելի գրգռող բան չկայ քան նոյն իսկ հազը: Ժամանակ մը անքան համոզուած էի ասոր որ որոշեցի գէթ վայրկեան մը պակսեցնել հաստատութեան մէկ հիւանդանոցին սրահին մէջ լսուած հազերուն թիւը: Վարձատրութեան խոստումով եւ պատիժներու սպառնալիքով յաջողեցայ համոզել տղաքը լոկ բռնել իրենց շունը երբ հազալու կը փորձուին, եւ քիչ յետոյ ես ալ զարմացայ տեսնելով որ տղոցմէն ոմանք բոլորովին բուժուեցան ախտէն: Շարունակ հազալը ճիշդ նման է մարմնին գուրսի երեսը գտնուած վէրք մը քերելուն: Յորհափ քերելը շարունակուի, վէրքը չբուժուի: Թող մարդ, երբ կը փորձուի հազալ, երկար շունչ մը ներս քաշէ եւ բռնէ զայն մինչեւ որ տաքնայ եւ կակուղնայ ամէն մէկ օդի խոռոչ, եւ շուտով պիտի տեսնուի օգուտը: Բորակածինը որ այսպէս կը բանտուի, իրեւ զեղթափ կը ներգործէ լորձնաթաղանթին վրայ եւ կը մեղմէ հազալու փափաքը եւ կոկորդին ու թոքերուն առիթ կու տայ բուժուելու:»

ԶԱՆ ԿԱՄ ԱՋ ԱՋՔՈՎ ԱՆՁԻՆՔ

Դուք կ'ամ ձախ աչքով էք, կ'ամ աջ աչքով, կը գրէ Տր. Գիլէրի: Տասնըֆինգ անձերէն հազիւ մէկը հաւասար զօրութեամբ աչքեր ունի: Տասը անձերէն հազիւ մէկուն ձախ աչքը աջէն աւելի զօրաւոր է: Ընդհանրապէս զօրաւոր աջ ձեռք ունեցողները զօրաւոր աջ աչք կ'ունենան: Ասոր պատճառը հաւանօրէն այն է որ մարմնին աջ կողմի գործարանները աւելի շատ կը գործածուին: Օրինակի համար, որսորդը որ իր աջ բազուկը եւ աջ ուսը կը գործածէ, աջ աչքը կը գործածէ իր հրացանը նայելու համար, եւ ուստի այս կերպով զանիկա կը

զօրացնէ իր որսորդութեան գործին մէջ: Ծերունի նաւապետները հեռադէտն երկարատեն գործածելէ ետքը կը զգան թէ իրենց աջ աչքը ձախէն շատ մը աւելի զօրաւոր է: Այս օրէնքը կը հաստատուի ականջաբոյժներուն կատարած փորձերով ալ: Եթէ հաւասար լսող ականջներ ունեցող անձ մը, երկարատեն մէկ ականջը միւսէն աւելի գործածելու պատճառ ունի, այդ գործածուած ականջը շատ կը զօրանայ, եւ չգործածուած ականջը կը տկարանայ նոյն համեմատութեամբ:

ԻՆՉ Է ԽՆԴՍՉՆՈՂ ԿՈՉՈՒԱԾ ԲՈՅՍԸ

Խնդացնող բոյսը Արարիոյ բնիկ տունիկ է, եւ իր անունը կ'առնէ սերմերուն ուտելէն յառաջ եկող ազդեցութենէն: Տունիկը չափաւոր մեծութիւն ունի, եւ պայծառ դեղին ծաղիկներ եւ կակուղ թաւշանման սերմի պատիճներ: Որոնց իւրաքանչիւրը կը պարունակէ երկու կամ երեք սերմ մանր սեւ լուբիայի նման: Բնիկները կը չորցնեն այս սերմերը, եւ յետոյ կը փխրեն փոշի կ'ընեն: Այս փոշին է որ այնպիսի դարմանայի արդիւնքներ յառաջ կը բերէ: Անկէ փոքրիկ մաս մը ուտուելով պարել, ազդեցիկ եւ ծիծաղիլ կու տայ ամենէն զգաստ մարդուն խնկազարի մը սաստիկ զրգուռմանով, եւ վազվուտել ցատկոտել կու տայ ամենէն ծաղրելի կերպերով, գրեթէ մէկ ժամ: Այս ժամանակին լինալէն ետքը պարտաւորաբար կը յաջորդէ, եւ զրգուռած անձը կ'իյնայ կը քնանայ: Երբ քանի մը ժամէն կարթննայ, երբեք չյիշեր իր բրած խնկազարիները:

ԱՋԴԵՐ

ԳՐՊԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԵՐ

Գեղեցիկ եւ ամուր կազմով: Նուէրի շատ յարմար: Գրպանի գողտրիկ տետր միանգամայն օրացոյց, հանդերձ կարեւոր ծանօթութիւններով: Ընտիր լաթակազմը 2½ դահ., նոյնը ոսկեգօծ եւ ձգտանով 5, նոյնը, եւրոպական շակրէնով 7½, ընտիր թղթակազմ 12½, փղոսկր կախարչով 20 դահ.: Դիմել կամ գրել հրատարակիչ եւ յօրինիչ Զ. Թորոսեան էֆ. գրատունը, Վախէ խան, Չագմագճըլար: Կը գտնուի նաեւ ամէն գրատան մէջ: Մեծաքանակ գնողներու գոհացուցիչ գեղջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՑՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԱՆՈՑԻՆ

1899

Համառօտ եւ Ընդարձակ: Դին 1 եւ 2½ դահ.: Կը ցուցնեն Հայոց եւ Հռոմէականաց, Յուդայաց եւ Հատինացոց, Հրէից եւ Թրքաց բոլոր տօները եւ տոմարական տեղեկութիւնները: Ընդարձակ յաւելուածաբար կը պարունակէ առողջապահական, բնութեական եւ պատմական գիտելիքներ, 60 հրահանգ երջանիկ ամուսնութեան, 30 հրահանգ տղայոց կրթութեան, 40 հրահանգ ճշմարիտ մարդկութեան, 30 զուարճալիք, 80 առած, եւն.: Երես 304: Թղթակազմ: Ընտիր փառակազմն ալ կը պատրաստուի: Հասոյթը Որբանոցին յատկացուած է:

Հոգաբարձութիւնն ջերմապէս կը յանձնարարէ Պատուարժան հասարակութեան մէն մի անհատի որ նկատողութեան առնելով Որբանոցին մէջ պատասպարեալ 100 աղքատ եւ անտէրունչ որբոց մեծ կարօտութիւնը, հաճի նուէր մը ընել սոյն հաստատութեան գոնէ մէկ մէկ օրացոյց գնելով:

Հոգաբարձութիւն
Արեւելեան Որբանոց

Յառաջիկայ կիրակի, ժամը 9ին (Բ. Թ.) Պայպը Հառախ մատրան մէջ տեղի պիտի ունենայ Կ. պոլսոյ Ե. Ք. Ընկերակցութեան տարեկան Ընդհ. Ժողովը, որուն մէջ պիտի քարոզէ Ընկերակցութեան նախագահ Փրոֆ. Յ. Հ. Ճէճիդեան: Եղբայրներ եւ քոյրեր սիրով կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ:

ՀԱՆՂԵՍ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուրբաթ Սէլամըզի արարողութիւնէն ետեւ Գերմանական դեսպան Պառն Մարշալ Գոն Պիպերշթայն պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան :

Հինգշաբթի Ռուսիոյ Նիքոլա մեծ-գուքսը իր հետեւորդներուն հետ Երարգի Կայս. պալատը գնաց պալատական կառքերով եւ հրաժեշտ տուաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան : Ապա Էրթոզը հեծելազօրաց գումարտակի մը ընկերակցութեամբ գնաց Տոմսպաղէի պալատը, ուրկէ եւս Փրէ-Ն շոգենաւը, եւ ուղեւորեցաւ դէպ Օտեսոս : Փրէ-Ն սաստիկ փոթորկի հանդիպեցաւ Սեւ Ծովուն վրայ եւ մինչեւ կիրակի չժամանեց Օտեսոս :

Յրանսական կառավարութիւնը Բ. Դրան հարցուց թէ ընդունելի պիտի ըլլայ Մ. Գոնսթանի ընտրութիւնն իբրեւ Յրանսական դեսպան Կ. պոլսոյ փոխան Մ. Գոնսթանի Բ. Դոնն ընդունեցաւ այդ ընտրութիւնը : Ուստի եւ որոշուած կրնայ համարուիլ թէ Մ. Գոնսթան հոս պիտի դայ իբրեւ Յրանսական դեսպան : Յրանսական Երարկոյտի անդամ է ան, դահլէի անդամ ալ եղած է եւ ունի կարողութիւն եւ համբաւ :

Հոռմի միջազգային համաժողովին Օսմ. պատուիրակներուն գրեւած է որ մայրաքաղաքս վերադառնան, քանի որ համաժողովն աւարտած է իր աշխատութիւնները :

Պետական խորհրդի քաղաքային ճիւղը որոշեց արգելել մուտքն օտար երկրի այն ցորեններուն եւ ալիւրներուն որոնց անդարար մասն այնչափ քիչ է որ Զառ հարիւր սոսինձ չունին : Այս որոշումը ձեռնհաս չըջանակներուն հաղորդուեցաւ եղարքոսական գրով :

Օսմ. Պանքան Թոյլտուութիւն խնդրեց Բ. Դոնէն 50 ոսկւոյ արժողութեամբ զրամատումներ չըջաբերութեան հանելու, ըսելով թէ հրապարակ հանուած ոսկին եւ թղթադրամները չեն բաւեր առեւտուրի պէտքերը լեցնելու : Յիսուն ոսկինոց թղթադրամները մեծ գործառնութիւններու պիտի յարմարին :

Չեռնհաս պաշտօնարաններուն զեկուցուած է թէ Պարսկահպատակ այն միջնորդներ, յանձնակատար վաճառականներ եւ սեղանաւորներ, որոնք արհեստաւորական տուրք չեն ուզեր վճարել, իբրեւ Թըքահպատակ պիտի նկատուին այդ տուրքերու գանձման պահուն :

Ներքին գործերու նախարարութիւնը չըջաբերականով մը ծանոց թէ պաշտօնական գործով ռեւէ տեղ զրկուող ոստիկանական պաշտօնեաներ եւ ուրիշներ իբրեւ ձամբու ծախք գումար մը պիտի ընդունին ժամի հաշուով ըստ հեռաւորութեան տեղին ուր կ'երթան իրենց պաշտօնավարութեան չըջանակէն :

Անցեալ չորեքշաբթի Թուրքիական պալատական մաքսային տոժամեայ պայմանագրութեան պատուիրակները իրենց առաջին գումարումն ըրին Բ. Դրան մէջ :

Սերպիական պատուիրակները Կայս. կառավարութեան կողմէ պատրաստուած պայմանագրութեան մը օրինակն ընդունելէ ետեւ ըսին թէ պարտաւոր են զայն ներկայացնել Սերպ կառավարութեան, որպէս զի բանակցութեան սկսելէ առաջ կարենան հարկաւոր հրահանգներ ընդունիլ : Ուստի եւ այդ օրինակին մէկ պատճէնը զրկուեցաւ Պիկրատ :

Նախարարներու խորհուրդը որոշեց որ

յարմարութեան վկայականներ տրուին այն պայմաններուն, որոնք գաւառակի մը մէջ հինգ տարի կառավարչութիւն ըրած են առանց դանդաղի առիթ տալու :

Տիարպէքիի կուսակալը վերջերս չըջաբերական մը զրկեց գաւառին տեղային պաշտօնէութիւններուն եւ պատուիրակները ամէն միջոց գործածել ձերբակալելու համար աւազակներ եւ ուրիշ ոճրագործներ : Այդ հրահանգներուն արդիւնքն եղաւ Ռէչօ անուն աւազակի մը եւ իր երկու հետեւորդներուն ձերբակալումը Մարտինի մօտ :

Երկրագործական նախարարութիւնը գաւառները չըջաբերական մը զրկեց, որով կը քաջալերէ մշակել ուրիշ գաւառներէ բերուած տունկերը, ազնուացնել եզներու եւ կովերու սեռը եւ գնել երկրագործական լաւագոյն գործիներ : Նախարարութիւնը պիտի նպաստէ օտար սերմեր եւ տունկեր եւ զարգացեալ գործիներ գտնելով, եւ, եթէ խնդրուի, մասնագէտներ զրկելով այն կողմեր ուր կովեր կը պահուին, որպէս զի կարագ եւ պանիր չինելու բարւոքուած կերպեր սորվեցնեն : Շըջաբերականը նաեւ տեղեկութիւն կ'ուղէ երկրին ալիւսալ կողմերուն շերտաւորութեան յարմար ըլլալուն կամ չըլլալուն վրայով :

Վճառեկ առեւտրի անդամ Ալի Շահպազէֆ. անցեալ հինգշաբթի մեռաւ իր բնակարանին մէջ յիմարկէն : Ալի Շահպազ Կեսաւրացի էր եւ Հայոս գաւակ : Նշանաւոր էր իր օրէնսգիտութեամբ, եւ իրաւաբանութիւն կ'ուսուցանէր թէ՛ Իրաւաբանական վարժարանին եւ թէ՛ Միլլիէի մէջ : Վաթսուն տարեկան էր :

Թղթատարական եւ հեռագրական վերատեսչի փոխանորդ Հէօյնէ Էֆ. կը պատրաստուի գարնան քննական պտոյտ մը կատարել Օսմ. պետութեան այլեւայլ կողմերը :

Եւմէնի մէջ միջոցներ ձեռք առնուած են որպէս զի կրկին չպատահին այնպիսի միջադէպներ որոնք զինուորական ոյժի գործածման պատճառ ըլլան անդորրութիւն պահպանելու համար : Ամէն կարեւոր տեղեր զօրքեր պիտի պահուին մնայուն կերպով, որպէս զի բոլոր երկրորդ աշխուրջ հսկողութեան տակ գտնուի :

Կայս. նոր հրամանագիր մը կը պատուիրէ որ այսուհետեւ օտար առեւտրական ոչ մէկ ընկերութիւն արտօնուի գործ տեսնել այս երկրին մէջ թէ՛ ուղղակի գործակալի եւ թէ՛ տեղոյն մէջ հաստատուած վաճառականներու ձեռամբ, եթէ նախապէս մասնաւոր արտօնութիւն առած չէ Օսմ. կառավարութիւնէն :

Կայս. պալատան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն Իզլէթ պէյ ուրբաթ Վեհ. Սուլթանին անունով միս եւ զրամ բաժնեց Այո Սոֆիայի կրօնական Թուրք ուսանողներուն :

Էրէյլի աժիաբեր գաւառին ծովեզերեայ երկու գլխաւոր քաղաքները, Գոզու եւ Զոնկուտ, հեռագրութիւնով պիտի կապուին Օսմ. պետութեան հեռագրական զրուգեան հետ :

Թուրք կրօնական գլխաւորներու այն ուսանողները որոնք վեց տարի ուսած են իրենց զինուորական ծառայութիւնը կատարած պիտի համարուին եւ վկայագիր պիտի ընդունին իբրեւ պահեստի զօրք :

Իգրաճ կ'ըսէ թէ այս տարւոյ մաքսային հասոյթները բաւական աւելի են քան նախորդ տարիներու հասոյթները, եւ ալ աւելի պիտի ըլլան, եթէ հնար ըլլայ առջեւ առնել կարգ մը զեղծութեան, որ տակաւին գոյութիւն ունին մաքսատուններու

մէջ : Ռէֆթիյէ կոչուած երեք դահի տուրքին վրայ, որ Եգիպտոս զրկուած Տրապիզոնեան եւ Սամսոնեան ծխախոտէն կ'առնուի, կ'ըսէ թէ այդ տուրքը մէկ դահի իջուցուած է : Բայց կարծիք կը յայտնէ թէ ամբողջովին վերցուելու է մշակիչներու վրայ ծանրացող իբրեւ բեռ մը որմէ ոչ ոք օգուտ կը քաղէ բացի Ռէֆթիյէ, որ կարող կ'ըլլայ աժան ծխախոտ գնել : քանզի կ'ըսէ Ռէֆթիյէն չըլլար, այդ ծխախոտը Եգիպտոս կը զրկուէր եւ աւելի չահով կը ծախուէր :

Մայրաքաղաքիս բանտերուն մէջ գտնուած եւ իրենց բանտարկման պայմանաժամուն երկու երրորդը լրացուցած 60 այրերու եւ 2 կիներու ցուցակը պատրաստուեցաւ Դատական նախարարութեան համար, որպէս զի մատուցուի Վեհ. Սուլթանին որ Ծոնդեան տարեդարձին առթիւ ներուժ պիտի չնորհէ անոնց :

Եւմէն լրագիրը կ'ըսէ թէ Եւմէնի Հոռնուր գաւառին Պէնի ձէրրի ապստամբ ցեղը պատժուած է Կայս. զօրաց ձեռամբ եւ թէ նոյն գաւառին միւս բոլոր ցեղերը դարձեալ հնազանդութիւն յայտնած եւ Վեհ. Սուլթանին զթուգեան ապաւինած են :

Միջոցներ ձեռք առնուած են ըստ կարելոյն արգելելու համար գործողութիւններն Ատէնի եւ Սուէզի օտար վաճառականներէն ոմանց, որոնք Եւմէնի սուրճ կը գնեն եւ ուրիշ սուրճի հետ խառնելէ ետեւ Եւրոպա կը զրկեն եւ այդ խառնուրդն իբրեւ զուտ Եւմէնի սուրճ կը ծախեն : Այս խարդախութիւնը զիւրացնելու համար Լէհիյէի կողմէն կը գնեն անոնք շատ մը պարկեր այնպիսի տունկի մը մանրաթելէրէն չինուած որ միայն այդ կողմերը կը բուսնի եւ Եւմէնի սուրճի պարկի համար կը գործածուի : Կը գնեն նաեւ տեսակ մը չուան որ չըջար կը կոչուի եւ Եւմէնի սուրճի պարկեր կապուելու կը գործածուի : Եւմէնի մաքսատուններուն հրահանգ զրկուեցաւ որ սուրճի պարկերու համար գործածուած նիւթերուն եւ չըջար կոչուած չուանին արտածումը արգելին :

Կիրակի առաւօտ ձիւնեց մայրաքաղաքիս եւ չըջակայից մէջ : Ձիւնն իր այս առաջին այցելութիւնն ըրաւ հիւսիսային բուռն հոլով մը, որ սանի պէս եռացուց Սեւ Ծովը : Պուլկարիոյ մէջ ձիւնով ծածկուեցաւ երկաթուղին, այնպէս որ արեւելեան ձեպընթացը եւ Վիէնայի պայմանագրական կառավարման քանի մը ժամ ուշ հասան շարաթ օր :

Կ. պոլսոյ կալուածական եւ հողային տուրքերու գանձումն արագ յառաջ չերթար Ծառ տանտէրեր կան որոնք տարիներէ ի վեր կալուածատուրք չեն վճարած եւ չեն վճարեր : Կառավարութիւնն ալ որոշեց որ անյադրատունն այսուհետեւ ուղեւորական անցագիր չտայ ամէն անոնց որոնք չեն վճարած իրենց կալուածատուրքերը :

Իզմիրի մաքսատան այն շէնքերը որ անցեալներն այրեցան պիտի վերաշինուին :

Յունաց Պատրիարքն հինգշաբթի Հայոց Ամեն. Պատրիարք հօր այցելութիւն տուաւ Ազգ. Պատրիարքարանին մէջ : — Նիքոլա մեծ-գուքսն անցեալ երեքշաբթի իր այցաքարար զրկեց Ամեն. Պատրիարք Հօր : — Կը լսուի թէ Իւսկիւտարի Ամերիկեան Գոյէճի հայ ընթացաւարտուհիները Ազգ. հիւանդանոցի խնամակալուհիներուն հետ նուագահանդէս մը պիտի կազմակերպեն ի նպատակ հիւանդանոցին : — Ուրբաթ Ազգ. Պատրիարքարանի Խառն Ժողովը, Հիւանդանոցի հօր

գաբարձունքներուն հետ որոնք խմբովին ներկայացած էին՝ բանակցելով, համաձայնութեամբ տնօրինեց դործագորութեան եղանակն այն որոշումներուն, որոնք տրուած էին Գարակէօզեան կտակի խնդրին կարգադրութեան համար։ Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան եւ իր փաստաբանը նոյն ժողովին խոստացան յարգել այդ տնօրինութիւնը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանս. Հակահրէական երեսփոխան Մ. Լադի անցեալ շաբթու Երեսփ. ժողովին մէջ յուզում մը յառաջ բերաւ խստիւ քննադատելով Գերագոյն ատեանը։ Մ. Տիւրիւի անոր պատասխանելով կրկնեց ինչ որ արդէն ըսած էր, թէ կառավարութիւնը պիտի յարգէ դատարաններու անկախութիւնը։ Կառավարութեան ուշադրութիւնը գրաւող խնդիրն հիմա սա է թէ՛ գաղտնի պարութեան կամ թղթածրարը դատարանի յանձնուելու է։ Դատարանն ինք կը խոստովանի թէ խնդրը դժուարին է, քանզի պարութեան կը պարունակէ այնպիսի պաշտօնագրեր, որոնց հրապարակումը փնտասակար պիտի ըլլայ պետութեան ապահովութեան։ Եթէ դատարանին համար անհնար ըլլայ հայթայթել հարկաւոր երաշխաւորութիւնները, կառավարութիւնն անհնար պիտի համարի հաղորդել պաշտօնագրերը։ Նախկին վարչապետ Մ. Պրիստն ըսաւ թէ պարութեան չպարունակել պետութեան ապահովութեան ազդող ունէ պաշտօնավարութիւնը։ Սակայն իր Պատերազմական նախարարը Մ. Քալէնեաք ըսաւ թէ ինք իր պետին ցուցած չէր բոլոր պաշտօնավարութիւնը։ Օր մը կ'ըսուի թէ դատարանը կառավարութեան ցուցած է թէ ինչպէս կրնայ պաշտօնավարութիւնը քննել կատարեալ գաղտնապահութիւն ամբողջովին երաշխաւորելու պայմաններով եւ թէ ինչպէս Տրէյֆիւսի փաստաբանն ալ կրնայ արտօնուել զանոնք տեսնելու։ Ուրիշ օր մը կ'ըսուի թէ խնդիրը երբեք լուծուած չէ։ Առհասարակ հաշուուած է թէ Տրէյֆիւսի խնդիրը երկու երեք ամիս ալ պիտի տեւէ տակաւին։ Բայց Քալէնեաք Մ. Քալէնեաք կ'ըսէ թէ յոսուալի է որ վերջանայ մինչեւ Յունի. ամսոյ մէջտեղերը։ Օրէնսդրական շրջանակներու մէջ կը կարծուի ալ թէ, եթէ հաստատուի Տրէյֆիւսի անմեղութիւնը, որ օր ըստ օրէ աւելի հաւանական կը թուի, Գերագոյն ատեանը պիտի ջնջէ անոր դէմ տրուած վճիռը առանց զինուորական ուրիշ ատեանի մը դատաստանին ենթարկելու զՏրէյֆիւս։ — Մ. Յունիսի ներկայեց օրինագիծ մը որով կ'ուզուի ջնջել այն օրէնքը, որ զինուորական զօնէի կ'արգելէ քուէ տալ ընտրութիւններու պահուն, եւ ստիպողութիւն պահանջեց իր օրինագիծին համար։ Մ. Տիւրիւի ըսաւ թէ սխալ է բանակը մոծանել քաղաքական կուսակցութիւններու պայքարին մէջ, եւ ժողովին խնդրեց չընդունիլ օրինագիծին ստիպողութիւն տալու առաջարկը։ Ժողովն համակերպեցաւ 26ի դէմ 467 քուէով։ Յետոյ Մ. Տիւրիւի իր անունն արձանագրեց Հակահրէականութեան դէմ խօսելու համար, մասնաւորապէս Ալժիրիոյ վերջին անկարգութիւններուն առթիւ, Ալժիրիոյ ուր Հակահրէականներու պետ Մաքս Բէթի պաշտօնանկ եղաւ։ «Բարի եւ հաստատամիտ ըլլանք» ըսաւ, «Ալժիրիոյ բնիկներուն հանդէպ։ Արծարծենք անոնց մարդասիրական դժգոհութիւնները։ Այն ատեն զօրաւոր եւ բարգաւաճ երկիր մը պիտի ընենք զԱլժիրիա»։ Ժողովը 10ի դէմ 406 քուէով ընդունեցաւ

օրակարգ մը որով հաւանութիւն կը տրուէր կառավարութեան յայտարարութեան եւ կը յայտնուէր թէ ժողովը կը վստահի խղճի ազատութեան եւ ինչքի ապահովութեան իրականացէս պահպանման յԱլժիրիա։ Ուրբաթ խորհրդարանին նստաշրջանը փակուեցաւ Յունի. 10ին վերսկսելու պայմանաւ։ Ա. Կալէնեաք. Հոնգարիոյ Երեսփ. ժողովը դեռ նոր նախագահ չընտրեց հրաժարեալ Տր. Տիւրիւի տեղ։ Պահ մը թուեցաւ թէ այդ ընտրութիւնը եւ խախտարար դրութեան բարձումը կարելի պիտի ըլլայ յաջողցնել, երբ Ընդդիմադիր կուսակցապետ Ալիսիի կոմսը կառավարութեանէն խնդրեց ետ առնել Թիցայի օրինագիծը, որով կ'ուզուի Կայս. հրամանագրով կառավարել եթէ Ընդդիմադիրները շարունակեն անհնարութեան մատնել խորհրդարանին դործադրութիւնները։ Բայց երբ անոր հարցուեցաւ թէ, եթէ յիշեալ օրինագիծն ետ առնուի, Ընդդիմադիրները պիտի թողնեն իրենց խափանարար ընթացքը, «Ոչ» պատասխանեց, «Երկու պայմաններ ալ պիտի լրացուին»։ Մ. Թիցա ըսաւ թէ ինք միշտ հակառակած է վիճաբանութեան փակման օրէնքին, բայց եթէ խախտարար դրութիւնը շարունակէ, ինք պիտի պաշտպանէ այն օրէնքը։ Այս օրէնքը, որով մեծամասնութեան հնար կ'ըլլայ քուէարկել որ վիճաբանութիւնը վերջանայ եւ ժողովին ներկայացուած օրինագիծը քուէի ենթարկուի, արդէն հարկաւոր դատուած է Անգղիոյ Երեսփ. ժողովին եւ Ա. մերիկեանին մէջ։ Տր. Տիւրիւի, ինչպէս եւ Քալէնեաք եւ Յուն Հերոնիքի, երկուքն ալ նախարարութեան հրաժարեալ անդամներ եւ ազատական կուսակցութեան պետեր, բացառեցին թէ իրենց հրաժարման պատճառն է Թիցայի օրինագիծը։ Կը սխալեն թէ դեռ Ազատական են իրենք, բայց կ'ըսեն թէ այս օրինագիծը սահմանադրական կառավարութեան հակառակ է եւ թէ, եթէ Պառն Պանֆի չկրնար հասկնալ զայս, հակցողի մը տեղի տալու է։ Պառն Պանֆի անցեալ ինչոչաթիւ նորէն վիճենա գնաց Կայսեր ներկայանալու եւ զրոյց կայ թէ ի մօտոյ պիտի հրաժարի։ Նամակ մը գրելով Ազգ. կուսակցութեան պետ Հորոնսքի երեսփոխանին՝ ըսաւ թէ ան իր քննադատութիւնները, վարչապետին դէմ, հիմնեց ծանօթ ստորութիւններու վրայ եւ վարուեցաւ այնպիսի կերպով որ ոչ արդար է, ոչ պատուաւոր, ոչ ալ արիական։ Այս գրութեան հետեւանքը միջամարտ կը կարծուի։ — Աւստրիոյ վարչապետ Թուն կոմսին կինը մեռաւ։ Սպանի. Կառավարութիւնն հրամայեց փակել Քարլոսեան բոլոր ակումբները Մատրիա եւ նահանգներուն մէջ։ Ֆրանսական սահմանադրութիւն մօտ ռազմային տեսակետով կարելոր բոլոր տեղերը պահակազօրքեր դրուեցան եւ ամէն հսկողութիւն ի դործ կը դրուի զէնքերու գաղտնի ներմուծման առջեւն առնելու համար։ Նշանաւոր Քարլոսեաններու տունները եւ Սպանիական թիկնածուին համակիր ճանչցուած գիւղերը կը խուզարկուին, եւ կ'ըսուի թէ շարժումն սկսած է նուազիլ ամէն տեղ ի լաց առեալ հիւսիսային քանի մը գաւառներ։ Պատերազմական նախարարը կ'ըսէ թէ Քարլոսեան այս շարժման ի տես հարկ պիտի ըլլայ դործօն ծառայութեան մէջ զոնուող զօրաց թիւը 140,000ի բարձրացնել։ Դեռ անստոյգ է նախարարական տաղնապին լուծումը։ Սինեոր Սակասթա, որ ծանրապէս հիւանդացաւ անցեալ շաբթու եւ սակայն սկսած է աղէկ-

նալ, կրնայ վարչապետ մնալ։ Կասկած կայ թէ պիտի միանայ Զօր. Ուէյլըրի հետ, թէ եւ ատով պիտի կորանցնէ իր արդի հետեւողներէն մէկ քանին։ Կարելի է որ հաշտութեան Սպանիական պատուիրակութեան պետ Սինեոր Մոնթերօ Բիոս հրաւիրուի նախարարութիւն մը կազմել։ Կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ կարող է վճարել Գուպայի պարտքին Յունի. կտրօնը։ Գուպայի նախորդ կուսակալ Զօր. Պլանքօ ժամանեց Սպանիա։ Միջառնակներ Կառավարութիւնը Զօր. Օթիսի արտօնութիւնն տուաւ Փիլիպպեաններուն յայտարարել թէ Միացեալ Նահանգները խաղաղութեան եւ բարեկամութեան ոգով զինուորական հսկողութեան տակ պիտի առնեն կղզիները, թէ անոնց քաղաքային բոլոր իրաւունքները եւ արտօնութիւնները պիտի շարունակուին, թէ պիտի վերցուին անոնց անխաւ բեռները, եւ անկողնակալ արդարութիւն պիտի դործադրուի, եւ որչափ հնար է՝ պիտի պահպանուին տեղացի բոլոր կարող պաշտօնեաները։ Մերակոյտին վիճաբանութիւններուն միջոցին ջատագովուեցաւ կառավարութեան իրաւունքը երկիրներ կցելու կամ գրաւելու իրենց գաղթականներ եւ ոչ իրենց մասեր Միացեալ Նահանգներու ամբողջութեան։ Սակայն ժողովական մը յարեց թէ իրեն փափաքելի է Փիլիպպեան կղզեցիներուն հարցնել թէ ինչ կ'ուզեն եւ զայն տալ անոնց։ Որչափ աւելի շուտ կառավարեն իրենցը իրենք, այնչափ աւելի աղէկ կ'ըլլայ անոնց։ Երեսփ. ժողովին մէջ երեսփոխան մը թելադրեց Փիլիպպեան կղզեկան մը Անգլիոյ ծախել իբրեւ պատերազմական տուգանք։ Այլ-այլ. Կը լսուի թէ Հանկօի Զինական բանակետին մէջ վառօդարանի առեւի պայթում մը պատահած է։ Բազմաթիւ տուններ կործանուած են, եւ կը հաշուուի թէ 3,000 զինուոր մեռած են, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Ընդհ. հրամանատարը։ Զինու. ուրիշ կողմէ մը լուր կու գայ թէ Ֆրանսացի քահանայ մը եւ Զինացի հարիւր հպատակներ ջարդուած են։ — Անգղիոյ մէջ Ազգային բնակեցութիւն մը կազմուեցաւ թոքախտին առջեւն առնելու համար։ Ընկերութեան առաջին գումարման նախագահեց Ուէյլի իշխանը։ Կը հաշուուի թէ Մեծ Բրիտանիոյ մէջ տարին 70,000 անձեր կը մեռնին այդ հիւանդութենէն։ Լորտ Սալզբորի եւ Լորտ Ռոզպէրի ներկայ էին այդ ժողովին։ Թոքախտին առջեւն առնել կարելի կը համարուի։ Անոր ծաւալման զլսաւոր միջոցն է թոքախտաւորներու թուրք։ Հրապարակներու վրայ թքնել արգելելով եւ օգր լաւ մաքրելով կամ փոխելով կը յոսուացուի մեծապէս սահմանափակել ախտին ծաւալումը։ — Թէ Անգղիոյ հետ պատերազմի մը բռնուի՝ փնտասկար է Ֆրանսայի, յայտնի է սա իրողութենէն որ Անգղիա տարուէ տարի կը գնէ 1,300 միլիոն ֆրանք արժողութեամբ Ֆրանսական տուգանք, այսինքն Ֆրանսական բոլոր արտածութիւններուն մէկ երրորդը բաց աստի, Անգղիացի զբօսաշրջիկներ ահազին գումարներ կը վատնեն Ֆրանսայի մէջ։ — Փեքինէ կը հեռագրուի թէ Զինու. Կայսեր վիճակը ծանրացած է։ — Մատակաւարի ժամտախտը Թանանարիվէ դուրս ծաւալած չէ։ Թամաթալի մէջ մեծ զուշուութիւն ի դործ կը դրուի թոյլ չտալու որ ժամտախտը մտնէ կղզեկան կեդրոնը։ — Գահիրէի մէջ, նկատուելով որ ժամտախտը կը ծաւալի Հնդկաստանի եւ Մատակաւարի մէջ, առողջապահական խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան անոր դէմ։

ԴՐՄԱԿԱՆ					
Գոնաուիտէ		25	2		
Բուսիլի Երկաթուղի		409	75		
ԴՐՄԱԿԱՆ, ՕՍԻ. ՈՒԿԵՆ 100Է					
Մեծեղի	108	2	Նաբոլէն	87	37
Մեծալիք	95		Գրիսի	54	6
Մանր արծաթ	103	15	Անգլ. ոսկի	140	16
Ռուսիոյ բու	90	20	Մանէթ Թիլ	8	53

1898 ՏԱՐԻՈՅՆ «ԱՒԵՏԱՐԵՐ»Ի ՅԱՆԿԸ

Ազգայադր 158. Ազգ 22, 62, 134, 182, 206, 238, 270, 294, 302, 334, 350, 358, 382. Ազգեր 30, 118, 150, 174, 190, 222, 254, 262, 278, 286, 318, 326, 342, 406, 412. Ազնիւ չուն մը 394. Ազնուական մը 298. Աթանասիոս, պաշտպան հաւատոյ 309, 316. Ակնարկ մը 2ինու վրայ 122. Ակնարկներ Հնդկաստանի վրայ 236, 244. Ակոսներու հանում ու անկում 331. Ահագին կրիայ մը 125. Աղէկ կարծիքի ազնուացուցիչ զօրութիւնը 241. Աղին չափազանց գործածութիւնը 396. Աղօթքի ու խորհրդածութեան նիւթեր 117, 188, 198. Ամալիւրջի հանգէս Թալաւու Օրիորդաց Վարժարանին 230. Ամենէն արիական գործը 402. Ամերիկացի գիտնականի մը տրուած պատիւները 148. Ամերիկեան Գոլէճ Աղջկանց, Իւսկիւտար 14. Ամէն մարդ Թարգմանիչ 161. Այլաբանական քարոզ մը 140. Այլեւայլը 149, 205, 213, 316, 396. Այնթապու Աւետարանական եկեղեցւոյ յորձեւանը 164, 172, 180. Այցելութեան մը գեղեցիկ ներդրածութիւնն է Քղի 118. Անադապոլիսի ձուլում 364. Անաթոլիոս Գոլէճ 238. Անբախտ Յովնանէ 19. Անգղիա եւ սառնային ժամանակամիջոց 300. Անգղոյ Թագուհւոյն այցելութիւնը 124. Անգործ ծառայութիւն 281. Անդամատութիւն եւ երկայնակեցութիւն 268. Անդրապերիական երկաթուղին 372, 378. Անիւի ակոյ մը միայն 402. Անկախութիւն եւ յամառութիւն 81. «Անձամբ ինք տարաւ» 91. Անձնավտանութեան առաքինութիւնը 193. Անմահութեան նշաններ 157. Անյաջող ուսուցիչը 41. Անխալութիւն եւ ներշնչութիւն 2. Անշնայ գործարանաւորներ ջուրին մէջ 156. Անտառներ 187, 195, 202. «Անցան գացին» 49. «Ան քեզ մինչեւ տուն կը տանի» 217. Անօգուտ խիզախութիւններու անմտութիւնը 393. Աշխարհի կարծիքը 34. Աշխարհի միութիւնը 370. Աշխարհի մեծագոյն ազամանդի հանքը 3. Աշխարհի մէջ Անգլիկէն խօսողներուն եւ գրողներուն թիւը 276. Աշխարհի մէջ նամակատան ամենէն ծեր տեսուչը 236. Աշքերուն պահպանութեան կանոններ 21. Ապրիլ սորիլի 201. Առատաձեռնութիւն 149. Առանց թելի հեռագրութիւն նաւարշաւի մրցմանց մէջ 373. Առաքելոյն գիտութիւնը 397. Առողջ լեարդ 2. Առածներու հաւաքածոյ 182. Առաջին հրաւերը 297. Առաջին ջերմաչափը 108. Առանին կեանքը գեղեցկացուցուած 54, 102, 285. Առեւտուրը Արեւմտեան Աիւրիկէի ծովեզերքին վրայ 356. Աստծուն թէ մամոնային 244, 252. Աստուածաշնչին հետ տասը վայրկեան 385. Աստուածաշնչին վրայ դժուարին հարցումներ 147. Աստուածաշունչն ինչպէս հասաւ մեր ձեռքը 139. Աստուած կը լսէ 161. Աստուած կը պատասխանէ 230. Աստուծոյ գիտութիւնն ստանալու երեք կերպեր 121. Աստուծոյ դռները 297. Աստուծոյ լոյսը 66. Աստուծոյ խօսքին զօրութիւնը 233. Աստուծոյ համար վկայել 305. Աստուծոյ ներկայութիւնն ու պաշտպանութիւնը 38. Արեւելութիւն 124. Արգինաւոր աղօթք 361. Արգինաւոր կեանքի մը վերջալոյսը 110. Արեւելեան Որբանոցին քննութիւնները 237. Արեւելեան Որբանոցի Պրոքս 38. Արեւուն շառաւիղները ու անոնց գործը 249. Արջային կրիման 107. Արցունք 161. Աւագ Ուրբաթը Ար. Պօղոսի տաճարին մէջ 157. Աւետար 337. «Աւետարներ» 1899 տարւոյ 353. Աւետարանական Դաշնակցութեան կողմանէ

հրաւեր 348. Աւետարանին մուտքն է Պուրտուր 349.

Բախտ 283. Բամբակի երկրորդական ընտիր յատկութիւնները 388. Բաներ որ գոյութիւն չունին 35. Բարի նախախնամութիւն 209. Բարիք գործել է սէր բարւոյն 92. Բարձր չէնքի մը մէջ բոցեր 284. Բարկուութեան ազդեցութիւնը կենդանեաց աչքին վրայ 356. Բարոյական վարակում 186. Բարոյիկ Կեսարացի 325, 333, 341. Բեւեռային արջ 197, 204. Բիւրակն 6. Բիւրեղեայ Պալատը եւ չորս հազարներու համերգութիւնը 213, 220. Բնութեան հաւասարակշռութեան վրդովիչները 308. Բնութեան ձայները 226. Բոյները կողոպտելէն աղէկ բան մը 260.

Գաղղիացի գեղացիի մը երկայնակեցութիւնը 299. Գաճաճ վայրաշարժ մը 412. Գանձեր եւ սրտեր 21. Գետնէն հանուած Յունական քաղաք մը 20. Գերագոյն հեղինակութիւն 105. Գէշ կարող մաքրելու կերպը 396. Գիտնալ թէ ինչ պէտք է ընել 233. Գիտութիւն առանց պատկառանքի եւ պատկառանք առանց գիտութեան 154, 162, 170. Գիտութիւնը չէ միակ բանը 345. Գիտութիւն մարդկային բնութեան 210. Գոհունակութիւն 329. Գոյներուն ազդեցութիւնը զգացմանց վրայ 156. Գովութիւն եւ աղաչանք 369. Գործ 345. Գործածեցէք ունեցածներդ 385. Գործի տանեմէկ կանոն 218. Գործը եւ երկրաբանը 53. Գրավաճառներուն 150. Գրաւելի ասպարէզ Հայոց յԱրեւելս 6. Գրաքար մարմարին 126.

Դամբանական մ'ալ 126. Դար վեր 161. Դիմակի դէմ գիմակ 43. Դիտողութիւն մը 294. Դիւրագրածութիւն եւ անձնասիրութիւն 282. Դողդիւններուն ճաշը 116. Դպրոցական քննութիւն եւ հանգէս. Վան 246.

Եգիպտական վերջնագոյն գիւտերը 52. Եզրակացութեան հասնիլ 113. Եթէ 97, 177. Երկտրականութեան խոշոր հաղորդիչ մը 396. Երկտրականութեան յատուկ պարբերական հրատարակութիւններ 126. Երկտրականութեան վտանգներ 390. Երկտրականութիւնն իբրեւ միգրատիւ 356. Երկտրաշարժ կառքեր 324. Երկտրաշարժ հանրակառք 18. Երկեղեցական անմիաբանութեան դարման մը 410. Երկեղեցին եւ պատերազմը 250. Երկեղեցին իբրեւ բարոյական ոյժ 49. Երկեղեցւոյ զանգակը ինչ ըսաւ ժողովրդին, ժողովուրդը ինչ պատասխանեց ու խիղճը ինչ ազդարարեց 185. Երկեղեցւոյ զարգացման միջոցներ 53, 61, 69, 77, 93, 100, 117. Եկէք, նզովածը մեր մէջէն վերցնենք 22. Երգեր եւ երգագրութիւն 345, 354, 362. Երեք լաւ կանոն 305. Երեք հաճելի ժամեր 406. Երիտասարդական կեանքի հակապատկերներ 9. Երիտասարդներն յիշելու են 34. Երիտասարդներուն խրատ 2. Երկաթ եւ հանքածուխ 4. Երկաթին կիրառութիւնը 10, 19, 27. Երկաթեցող ձուկեր 51. Երկիրն ամպակերպի մը մէջէն անցած է 300. Երկու արծիւներու արկածը 108. Երկրագիտական ասպարէս 363. Երկրի խորութիւնները եւ լուսնի ամբաւ մեծութիւնը 91. Երկրի ներքին ջերմութիւնը 100. Երկրորդ լուսին մը 188. «Երուսաղեմայ Աւետ. Հաստատութեան ինամակալութեան» հրաւիրագիրը 301. Երջանկութեան Աւետարանը 33. Երրորդութիւն Բնութեան մէջ 132. Եւրոպական երկիրներուն բաղդատական վիճակագրութիւնը 333. Եւրոպայի թիագոյն ցեղերը 395. Ե. Ք. Ընկերակցութեան ԺԴ միջազգային համաժողովն է Պագէլ 245, 253.

Եօթն չաբաթ ծովուն վրայ 69, 77, 85, 93, 101, 109.

Չանգակը, ժողովուրդը ու խիղճը 261. Չատկի յիշատակներ 221. Չարագոյններ Սանթիակոյի մէջ 257. Չգուշացէք հազարէ 412. Չուարթամտութեան օրհնութիւնը 265, 273. Չօրութիւն եւ հանդարտութիւն 329. Ընտանեկան երջանկութեան կանոններ 257. Ընտանի անասուններ 26.

Թագուհին այցելութիւնը 187. Թագուհի օրիորդի մը թագադրութեան հանդէսը 269. Թառամող մանուշակը 110. Թէ Գերմանիոյ մէջ ինչպէս մշակելի կ'ընեն անբեր հողերը 388. Թէմբան գիւղ 86. Թէյը ինչպէս պատրաստելու եւ խմելու է 45. Թէ ցորենը ինչ բարձրութեան վրայ կը մշակուի Քոլորադոյի մէջ 140. Թխամորթներ եւ խարտիչահերներ 308. Թղթայինութիւն փայտի միջուկէ ծծմբատի միջոցաւ 124. Թողութիւն մեղաց 36, 59. Թողային խողովակներու լուացում 332. Թռչուններուն բոյն շինելու ունակութիւնները 163. Թռչուններուն երգեր սորվեցնելու վարժարան մը 252, 260.

Ժամանակագրութիւն Աստուածաշնչի 226. Ժուժկալութիւն 261, 267, 275, 283, 291.

Իգական սեռին բարձրագոյն դաստիարակութեան խնդիրը Բրուսիոյ մէջ 211. Իգնիկ 214. Իմ Փրկիչս 225. Ինչ զօրութիւն պէտք է երկրագունդ շարժելու համար 411. Ինչ է խնդանող կոշուած բոյսը 412. Ինչո՞ւ կ'ապրինք 89. Ինչպէս կը գործէ ուղեղը 228. Ինչ սորվեցան մեր որբերը 213. Ինքնաճանաչութիւն 334. Իրերուն արագութիւնը 270. Իւղի հորեր Ովկիանոսին եզերքը 11.

Լաւագոյն քարոզը 169. Լաւ պաշտօնեայ մը ունենալու կերպը 189. Լաւ փորձ 346. Լեզու եւ մարդկային ցեղերը 249. Լիովին հատուցանել 305. Լորէնցո Տօ հնակարկատը 179. Լուծ եւ հանգիստ 153. Լուսահեռագիր 332.

Խաղաղութեան մեծ տօն, Շիքալի 366. Խարակաբազ 140. Խեցեպատեանը 137. «Խիստ շատ արդար մի ըլլար» 130. Խմանին քարոզը 401. Խոստանալու մէջ զուշութիւն 33. Խոստմնապահութիւն 25. Խոստովանութիւն 94. Խորհուրդին տեսողութիւնը 20. Խորհրդածութիւններ առ Երրայեցիս Թղթին վրայ 290, 298, 306, 314, 322, 330, 369, 377, 386, 393, 401, 40. Խրատ 369.

Ծաղկի կոկոններուն ձեւակերպութիւնը 132. Ծերութիւնը յապաղելու կերպը 404. Ծխախոտին սերմերը 36. Ծովառմալիւր նաւերուն գործողութեան սահմանաւորումը 347. Ծուլութիւնը՝ մեղք 377.

Կաթնատու անասուններուն արտադրութիւնները 99. Կապկներու եւ փիղերու առնչակից մտածումները 373. Կապուտ հագին տեսողութիւնը 36. Կարթին ծայրը խցծ դնել 338. Կ'արժէ՞ ապրիլ 25. Կարեկցութիւն մեծ մարդոց հանդէպ 81. Կարի մեքենայ 46. Կարծիքները կշռել 354. Կարողութիւններու ուղիղ կիրառութիւնը 91. Կեանքին պղտիկ օրերը 201. Կեանքի պերճախօսութիւն 209. Կենաց հիմը 33. Կենդանաւանութիւն 46. Կենդանեաց միջերըները 197. Կենդանեաց միտքը 75. Կենդանիներուն խօսուածքը 163. Կենդանիներուն ջերմութեան աստիճանը 340. Կեռասնիկ տունը 387. Կիրակնօրեայ Դպրոցի դասաղիւրք 334, 342. Կիրակնօրեայ Դպրոցներ 162. Կլատաթընի յիշողութիւնը 388. «Կոտորածին առջեւ» հարատուութիւնը կ'երթայ 107. Կրակի մէջ փորձուած 131. Կրթութիւն 258, 266. Կրօնք, իբրեւ գիտութիւն եւ արուեստ 194.

Հակուսներ եւ հակակրօններ 345. Համակրօններ 129. Համաստ իմաստասէր մը 338. Հայունհաց Վարժարան, Ատաբազար 246. Հանգարա կեցէք 145. Հանրակառքի երկաթ ձողերու վրայ չարժող երկտրական սրակիչ 164. Հալայեան Կղզիներուն լեզուն 403. Հարբուխի ատեն տաք ջուր 35. Հարցութեան ծարաւ 41. Հարցութեան սրտասխաններ 106, 137, 178, 186, 274, 282. Հաւատք եւ տեսութիւն 113. Հաւկթի ճերմկուցը իբրեւ դեղ 21. Հեշտալի ճամբորդութիւն Սիպերիոյ մէջ 346. Հէմիթըն Հաստատութեան 1. Կարեգարձը 218. Հին ժամանակներու բարձր շէնքերը 324. Հին Փրէկաթ մը 355. Հիւժարտ եւ խոյլ 395. Հնդկաց գազաթի մագի վնջիկին նշանակութիւնը 227. Հոգեւոր խորհրդածութիւններ 37, 42, 50, 58, 66, 74, 82, 90, 106, 114, 122, 130, 138, 146. Հոգեւոր անարարութիւն 97. Հոգի վատկիլ 169. Հոգէ ամաններ 194. Հովուական աշխատութիւն 25. Հովուի մը վերադարձը եւ անոր առաջին քարոզը 381. Հրեցէք 105.

Չայնը լուսանկարչութեամբ 389. Չախ կամ աջ քով անձինք 412. Չեռնադրութիւն, Ատանա 166. Չկնարութիւն 243. 251. Չուկերուն լորձնահիւթը 380.

Ճանաչում իրական վիճակի 222. Ճառագայթարձակ կեանք մը 59. Ճափոնի սունկերը 116. Ճշմարիտ հաւատարմութիւն 329. Ճշմարիտ Բրիտանիոյ թիւն 145. Ճշմարտութիւնները բնաւ չեն հինար 217. Ճոն Մաքսիլ 133. Ճոն Միլն, երկրաչափներու զննիչը 211.

Մալաթիոյ մէջ գործածուած համակալ առճեր 118. Մահագոյժ 302, 342. Մամուլներու հանք մը 277. Մայիսի մէջ առաւօտ մը 189. Մանկական լեզու Մալաթիացուց 238. Մանկանոցներու մէջ 349. Մանուկները քանի՞ ժամ քնանալու են 396. Մանչուրիա 147. Մասնաւոր պատգամներ Աստուծոյ 353. Մատանիներ 275. Մարդը, դիւանագէտը, քրիստոնեան 173. Մարդը շինող 258. Մարդիկ ինչպէս կ'աճին 355. Մարմնամարդ եւ առողջութիւն 21. Մաքուր օդին արժէքը 374. Մաքրող արիւնը 121. Մեղաց ճանաչում 369. Մեր բաժանորդներուն 17, 386. Մեր բամբակի մեծ հունձը 28. Մեծ բաներն յաճախ դիւրագոյն բաներն են 337. Մեծ բանի մը սպասել 249. Մեծ գիրքեր 130. Մեծ հարստութիւններ պղտիկ հնարքներէ 340. Մեկնութիւն Դու. Ժ. 16. համարին 10. Մեկնութիւն Մատ. Ժ. 2. 19, Ժ. 18 եւ Յովհ. Ի. 23 համարներուն 146. Մեր ամալներն կարեւոր գէպը 45. Մեր ծրագիրներն իմաստութեամբ ի դերեւ հանուած 409. Մեր կեանքին գործը 338. Մեր Կիրակնօրեայ դասերը 342. Մեր մայրերը 94. Մեր սարկաւազը 62. Մերի բիւթեան Առաջնորդը 289. Մեքսիկոյի մէջ գործաւոր դասերուն վիճակը 44. «Մէյմէկ օր միայն» 186. Մթին իրերու օգուտները 211. Միակողմանի հակողութիւն 393. Միացեալ Նահանգացի Լատտրի 308. Միլիոնատէր մը ինչ արժէք ունի աշխարհի համար 67. Միլիոն մը տոլարի անհաշիւագրութիւն կենաց 35. Մինչեւ ի մահ հաւատարիմ 377. Միսիոնարական գործերու վկայութիւն մը 114. Միս պահելու նոր մեթոտ մը 268. Մի քանի խօսք Աստուծային վարչութեան վրայ 236, 301. Միթիարութիւն 409. Մուկի ոյժով գործող հեծանիւ 331. Մտածումը եւ ոչ գիտութիւնը՝ միջոց օգտակարութեան 297. Մր. Միլարտ 165. Մր. Միլարտ ի խարբերդ 4. Մօր մը ազդեցութիւնը 310.

Յիշողութիւնը հարստացնել 131. Յիսուս իբրեւ դաղափարական մարդը 233, 242. Յիսուսի սիրոյն համար ծանօթանալ 65. Յոգնութիւն եւ իր դեղը 313, 321. Յովհաննէս Արամ Առաքելեան 238.

Նամակ Ամերիկայէ 54. Նամակ Արարկիւրէ 70. Նամակ Եղեւսիցէ 102. Նամակ Մալաթիայէ 54. Նամակ Մուշէ 326. Նամակներէ քաղուած 150. Նամակ Վանէ 326. Նամակ Բղիթ 278. Նաւաբեկութիւն Ուկրաինոսի մէջ 51. Ներել մեր եղբորը՝ ինչպէս մենք կը յուսանք ներուիլ անկէ 185. Նիւ Եորք նահանգին զգաստարանին արհեստի դպրոցները 43. Նկարագիր եւ ժառանգութիւն 65. Նկարագրի շինութիւն 26. Նշաններ Աստուծոյ հոգածութեան 289. Նշաններ Աստուծոյ սիրոյն 353. Նշանով ծախուած 346. Նոր գիրք մը 225. Նոր եւ հին եգիպտոս 365, 374, 382. Նոր հրատարակութիւններ 310. Նոր տարիէն մինչեւ Բարեկենդան 109. Նոր տարւոյ առթիւ 30. Նուիրատուութիւններ Ակնայ որբերու պատուպարանին 166. Նուիրատուութիւնը ի նպաստ Բիւրոստանի Աւետարանական գործոյն 174. Նուիրատուութիւնը ի նպաստ Փարիզի, Հալտայի, Բիլիսի, Ուրտուանի եւ Թըլի առաքելական գործոյն 118, 334.

Շաբթու մէջի աղօթքի ժողովներ 83. Շահաւոր կորուստներ 178. Շատ նպատակներու կիրարկութիւն 147. Շարունակութիւն 1. Շարար գործածող ազդերը 116. Շիթեր 318. Շամիին ընտիր յատկութիւնները 227.

Ոսկի նուրբ թել չինելու արտեստը 306, 314. Ոստրէաբուծութիւն 67. Ովասիս մը 338. «Ով է մեծ» 133. Ովկիանոսի հոսանքներուն ներգործութիւնը կլիմային վրայ 76. «Ով Տէր, քու վերկուսեանդ սպասեցի» 58. Որբերուն քով 70. «Որչափ աւելի» 73. Որչափ պարտք ունիս 193. «Որպէս թէ Տէրոջը» 129. Ուղեգրական 158. Ուղիղ բաներն ուղիղ տեղեր 241. Ուռնա 315. Ուսանող կամաւորացի համաժողով ի Բիլվլէնտ 155.

Չարամաղթական Սաղմոսներ 34, 42, 50. Չար ընկերակցութիւններ 65. Չախագանց ուտելուն լիւսանքը 59. Չգիտնալուն օգուտը 57. Չիք ինչ մեայուն յայտարհի 22.

Պայտը Հաուսի հրատարակութիւններ 382, 390, 398. Պաշտամունք ու պաշտօն 241. Պաշտօն բանտի մը մէջ 5. Պալիէրայի անտանները 299. Պատասխանատուութեան խոյս տալ 313. Պատասխանուած աղօթքներ 380. Պատուաստի հիւթ 4. Պատ. Յակոբ Դարբիէլեան 286. Պարտականութիւնն առաջնորդ 204. Պարտիզակի աղայոց որբանոցին նուիրատուութիւններ 86. Պէսէմըրի պողպատը եւ անոր ազդեցութիւնը աշխարհի վրայ 171, 180. Պոլսոյ մը 302. Պտուղներուն արժէքը 220. Պտուղներուն օգտակար յատկութիւնները 332, 339. Պրն. Գրիգորի յիշատակին 46.

Ջուրն ինչպէս կը ճամբորդէ օդին մէջ 235.

Սաթ 140. Սան Մարինօ, Եւրոպայի փոքրագոյն անկախ հանրապետութիւնը 372. Սառնակոյտներ Ռուսիոյ մէջ 315. Սատանային միսիոնարական գործը 170. Սարգիստայնէ պարաններ 412. Սբ. Բեռնարդոսի խրատը 249. Սեղմրան 138. «Սէրը երկայնամիտ է» 209. Սիրանուշի յիշատակին 230. Սիրոյ օրէնքը 249, 258, 266. Սիրուն չեղողը սիրել 97. Սկիւռի մը արկածը 341. Սոգոմոնի վրայ աւանդալից մը 2.

Սորվեցնելով դարգանալ 154. Սուրբ Գրոց ընթերցում 405. Սուրբ Գրոց ուսում Կիրակնօրեայ Դպրոցի մէջ 397. Սուրբ խօսակցութիւն մը 377. Սուրբ Հոգին եւ Աստուծային ճշմարտութիւնը 202, 209, 217, 225. Սպանիական ընկղմած մարտանաւները 347. Սպանիոյ կորսնցուցած երկիրները 284. Ստորին եւ բարձր 113. Ստրատէլլա 398. Սրտին զարմանալիքները 269. «Վայ Սիօնի մէջ՝ հանդիստ ընակողներուն» 358. Վառարանիս քով 14. Վերագարձող անառակ որդի մը 361. Վերաբննութիւն աշխարհաբար Աստուծաշնչի 97. Վհատութեան դէմ մաքառում 17. Վշտացեալներուն 12.

Տալ մանաւանդ քան առնել 329. Տաղանդներ եւ միաններ 29. Տասներեք մասնաշախիւնոց թնդանօթ մը 269. Տարօրինակ պատերազմ մը 357. Տարւոյն տուած դասը 13. Տարօրինակ դատաւիճիւ մը 187. Տարօրինակ ջուրի աղբիւր մը 307. Տեսարանական տարօրինակութիւն մը 228. «Տիագոնէս»ներ 206. Տղայ են անոնք 145.

Յամաքներուն յատակը 108. Յերեկեայ նուագահանդէս 390.

Փանամայի պարսնոցին բուսականները 379. Փառաց ի փոռս 149. «Փառք քեզ, Աստուծաւ, եկեղեցի կը տեսնեմ» 41. Փարիզի դիտարանը 411. Փախուկ կեանք 393. Փիլիպպեան Կղզեաց հրաբուխները 242. Փիլիպպեան Կղզիները 170, 179. Փիլիպպեան Կղզիներուն բնակիչները 227, 234. Փիլիպպեաններուն լեզուները 324. Փիլիպպեաններուն շահագործման աղբիւրները 379. Փիլիպպեաններուն քաղաքակիրթ Հնդիկները 330, 338. Փոկ 75, 82. Փորթօ Ռիքօ 379. Փորձութեան հետ խաղալ 57. Փորձութիւն 74, 82, 89, 98. Փոքրիկ մանողները եւ ոստայնանիւները 68. Փրթած ճարմանդը 107. Փրկարար հաւատք 385. Փրկարար չնորհքը 126. Փրոֆ. Մորսի «Լոյսը» 18.

Քալիֆօրնիոյ Հոլմայթի գաւառին անտաններուն չիկափայտը 76. Քանատայի ողնիւն 125. Քանի մը խօսք 21. Քանի մը խօսք Աստուծային վարչութեան վրայ 205. Քարիւղ Մակաբայեցուց մէջ 251. Քարնաքի տաճարները 394. Քարոզ 293. Քարոզի մը եւ անոր ճարտարարուեստական ձեւնարկը. 98. Քարոզիչներու հսկան 181. Քիչ մը ետքը 90. Քիւթահիա 350. Քլորոֆորմին յիսնամակը 3. Քղի 229. Քնացած ժամանակ ծածկուելու հարկը 45. Քուպայի չչահագործուած հարստութեանց աղբիւրները 323. Քոքինա ժայռը 148. Քրդական այլ առածներ 238. Քրդական առածներ 262. Քրդերէն առածներ եւ անոնց թարգմանութիւնները նոյնապահեալ 198. Քրիստոս մեղի հետ 409. Քրիստոսի դալ 89. Քրիստոս ինձի կը սպասէ 139. Քրիստոս յարեալ 113.

Օգտակար մտածումներ 361. Օգտակարիկով բարձր վերելք մը 389. Օգտակարիկով ճամբորդութիւն Չուիցերական Սպանացի վրայէն 365. Օթթօ Ֆոն Պիդմարը 292. Օթիւաններ այս աշխարհի մէջ 330. Օճեր 403. Օրէնսգէտ եղաւ 35. Օրինապահ լինել ի սէր սրբութեան 173. Օր. Հէլեն Բէլլը, ի ծնէկոյր, խուլ եւ համր 115.

Ֆէնէլոն, Բամպրէի արքեպիսկոպոս 270, 277. Ֆէրքէն 262.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՐԱՐ ՊՅՅԱՅԱՆ

Ֆինանսները երկուշը, Ամերիկացի խան

